

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2023/2024

**STAV A ÚROVEŇ
VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU,
PEDAGOGICKÉHO RIADENIA
A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
NA GYMNÁZIÁCH
V ŠKOLSKOM ROKU 2023/2024**

SPRÁVA Z KOMPLEXNEJ INŠPEKCIE

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

**Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho
procesu,
pedagogického riadenia
a podmienok výchovy a vzdelávania
na gymnáziách
v školskom roku 2023/2024**

Mgr. Zlata Ilievová

PaedDr. Monika Ružeková, PhD.

Ing. Adriana Vykydalová

Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

OBSAH

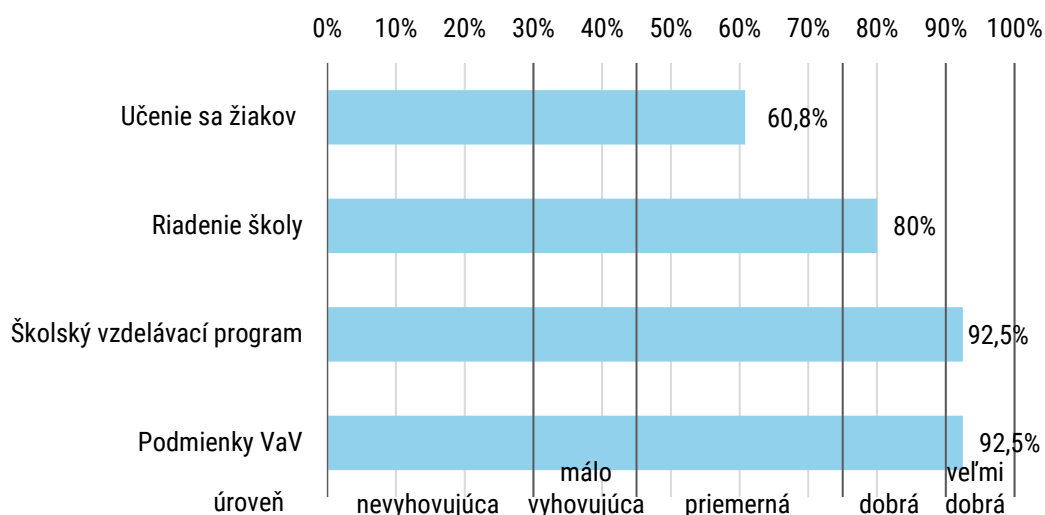
MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	4
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH	6
2 HLAVNÉ ZISTENIA	6
2.1 PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	6
2.1.1 Hodnotenie posudzovaných kompetencií žiakov	7
2.2 RIADENIE ŠKOLY	11
2.2.1 Školský vzdelávací program	12
2.2.2 Pedagogické riadenie	15
2.2.3 Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia	17
2.2.4 Klíma a kultúra školy	18
2.2.5 Služby školy	22
2.3 PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	24
2.3.1 Personálne podmienky	25
2.3.2 Priestorové podmienky	25
2.3.3 Materiálno-technické podmienky	26
2.3.4 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia	26
3 ODPORÚČANIA	29
3.1 Odporúčania na úrovni škôl	29
3.2 Odporúčania na úrovni zriaďovateľa	30
3.3 Odporúčania na úrovni systému	30
4 ZOZNAMY	31
4.1 TABUĽKY	31
4.2 GRAFY	31

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

Komplexná inšpekcia v školskom roku 2023/2024 bola vykonaná v **11 gymnáziách** (GYM) vo všetkých krajoch Slovenska okrem Banskobystrického. Väčšinu škôl (**63,6 %**) tvorili **štátne**, rovnaké zastúpenie mali **cirkevné (18,2 %)** a **súkromné (18,2 %) školy**.

Z výsledkov kontrolnej činnosti Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI) za jednotlivé posudzované oblasti vyplynulo, že v kontrolovaných GYM **výchovno-vzdelávací proces** dosiahol najnižšiu úroveň hodnotenia (**Graf 1**).

Graf 1 Úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v GYM

Výchovno-vzdelávací proces z aspektu učenia sa žiakov bol hodnotený **na priemernej úrovni** (60,8 %). Z posudzovaných kompetencií najvyššie bolo hodnotené rozvíjanie komunikačných (76,5 %) a sociálnych kompetencií (70,9 %) žiakov. Pozornosť si vyžaduje rozvoj poznávacích (57,5 %) a najnižšie hodnotených občianskych (46,2 %) kompetencií.

- ⇒ **Rozvoj komunikačných kompetencií** žiaci preukázali spisovným vyjadrovaním s využitím odbornej terminológie. Oslabený bol prevahou ústneho prejavu vyučujúcich a zadávaním otázok, ktoré nevyžadovali rozvité odpovede žiakov. Žiaci nie vždy mali možnosť rozvíjať svoje čitateľské zručnosti prácou s rôznymi druhmi textov. V malej miere bola rozvíjaná schopnosť hľadať logické súvislosti a vyvodzovať z textov závery, ako aj konštruovať myšlienky nad rámec textu a spájať ich so svojimi poznatkami či texty vytvárať.
- ⇒ **Rozvoj poznávacích kompetencií** žiaci preukázali schopnosťou riešiť zadané úlohy na priemernej úrovni. Výsledky pozorovaní vyučovacích hodín ukázali, že rozvíjanie poznávacích kompetencií bolo tak ako v minulých školských rokoch negatívne ovplyvnené nízkou mierou a často aj absenciou zadávania úloh zameraných na rozvoj vyšších myšlienkových procesov najmä na úrovniach hodnotenia a tvorivosti.
Prevažujúca informačno-receptívna a reprodukčná metóda, ale aj kladenie zatvorených otázok vyžadujúcich odpoveď áno/nie alebo riešenie konvergentných úloh na úrovni nižších kognitívnych procesov nepodnecovali zvedavosť žiakov.
- ⇒ **Rozvoj občianskych kompetencií** žiaci preukázali ochotou prisieť v diskusii k výmene názorov. Osabený bol najmä nevytvorením možností vyjadriť stanovisko alebo názor a podporiť ho vhodné zvolenými argumentmi s cieľom obhájiť ho.

Riadenie školy vrátane pedagogického riadenia bolo **na priemernej úrovni** (80 %).

- ⇒ Vedúci pedagogickí zamestnanci zabezpečili **poskytovanie služieb žiakom a zákonným zástupcom** na veľmi dobrej úrovni (84 %) ustanovením funkcie výchovného a kariérového poradcu, zabezpečení boli aj potrební odborní zamestnanci (OZ). V 5 školách pracovali školské podporné tímy, ktoré tiež zabezpečovali potrebnú intervenciu. Kumulované funkcie však nedovoľovali zabezpečiť všetky oblasti služieb školy.

- ⇒ **Pedagogické riadenie** na dobrej úrovni (80,8 %) bolo pozitívne ovplyvnené podporou odborného rastu pedagogických zamestnancov (PZ) a využívaním odbornej pomoci zriadených predmetových komisií a ich participáciou na rozhodovacích procesoch školy. Oslabené bolo vydávaním rozhodnutí, ktoré neboli v súlade so zákonom, nedostatkami v prijímacom konaní a vo vedení pedagogickej dokumentácie.
- ⇒ Úroveň riadenia škôl oslaboval **vnútorný systém kontroly a hodnotenia** na priemernej úrovni (63,2 %) nedodržaním alebo nestanovením kritérií hodnotenia žiakov, ako aj nevykonávanie hodnotenia PZ raz ročne. Kontrola stavu výchovno-vzdelávacieho procesu vedením školy nebola zaznamenávaná, vykonávaná bola často sporadicky a zameraná zväčša na vyučovanie učiteľom. Absentovalo prijímanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a následná kontrola ich plnenia.
- ⇒ **Klíma a kultúra škôl** na priemernej úrovni (71,3 %) bola negatívne ovplyvnená výsledkami dotazníkového prieskumu týkajúceho sa wellbeingu žiakov a pedagógov, z ktorých skoro polovica pociťovala stres z nadmernej záťaže, zo zodpovednosti za výchovu a vzdelávanie žiakov. Zároveň skoro také isté percento žiakov tiež pociťovalo na vyučovaní stres a úzkosť, ale aj obavy zo zlých známok. Alarmujúcim zistením je, že až 48,1 % žiakov nepovažovalo za dôležité pre život to, čo sa v škole učia. V školách sa tiež 11,3 % žiakov necítilo bezpečne a šikanovanie zažilo 17,2 % opýtaných. *Stojí za zamyslenie, či stres z vyučovania (u žiakov alebo u učiteľov) nie je spôsobený i snahou učiteľov „naučiť všetko o všetkom“, ktorá môže mať negatívny dopad na duševné zdravie.*
- ⇒ **Služby školy** na dobrej úrovni (84 %) zabezpečili všetky školy ustanovením funkcie výchovného poradcu a OZ poskytujúci poradenstvo žiakom a ich zákonným zástupcom a PZ. Kumulované funkcie do istej miery znižovali efektivitu poskytovania výchovného poradenstva najmä pre žiakov pri riešení ich osobnostných, vzdelávacích a sociálnych potrieb.
- ⇒ **Školský vzdelávací program (ŠKVP)** mali školy vypracovaný **na veľmi dobrej úrovni (92,5 %)**. Vypracované ŠKVP umožňovali realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi a cieľmi stanovenými školským zákonom a príslušnými štátnymi vzdelávacími programami. Ich úroveň oslabovalo nedodržanie poznámok k rámcovému učebnému plánu a nezpracovanie príležitostí na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP).

Podmienky výchovy a vzdelávania na veľmi dobrej úrovni (92,5 %) boli pozitívne ovplyvnené vhodným materiálno-technickým a priestorovým zabezpečením (okrem bezbariérového prostredia).

- ⇒ **Odbornosť vyučovania** dosiahla 94 %, v 4 školách vyučovali aj nekvalifikovaní učitelia. Rozdelenie úväzkov ojedinele nezodpovedalo personálnemu zabezpečeniu PZ.
- ⇒ Podľa výsledkov dotazníka zameraného na bezpečnosť školského prostredia sa na **vymeškaných hodinách** podieľalo okrem bežných dôvodov aj to, že sa žiakom nechcelo do školy ísť (41 %), strach z učiteľa (22,3 %), v podstatne menšej miere strach zo spolužiaka (2,3 %). Z respondentov až tretina (37,6 %) uviedla, že neskoré príchody na vyučovanie sú v ich škole vo všeobecnosti tolerované.

Na základe zistení ŠŠI zaslala Ministerstvu školstva, vedy, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (MŠVVaM SR) 1 oznámenie s návrhom na zníženie objemu finančných prostriedkov pridelených zriaďovateľovi školy z dôvodu odbornosti nižšej ako 70 % v 1 súkromnom GYM a zriaďovateľom 2 súkromných GYM upozornenie, ktoré sa v 1 škole týkalo nepredloženia žiadosti MŠVVaM SR o zmenu v sieti škôl a v ďalšej nevykonávania priamej výchovno-vzdelávacej činnosti riaditeľom školy.

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

ŠŠI vykonala kontrolu v 11 GYM sídliacich v meste, z ktorých 7 bolo štátnych a po 2 GYM boli súkromné a cirkevné. Z celkového počtu bolo 1 GYM so 4-ročným vzdelávacím programom (VP), 2 boli so 4-,5- a 8-ročným VP, 3 boli so 4-a 5-ročným VP a 5 bolo so 4-a 8-ročným VP. S vyučovacím jazykom slovenským bolo 5 GYM (**Tabuľka 1**).

Tabuľka 1 Prehľad o vykonaných komplexných inšpekciách na GYM

		Počet škôl
Vyučovací jazyk škôl	slovenský	5
	slovenský a anglický bilingválny	4
	slovenský a ruský bilingválny	1
	maďarský	1
Zriaďovateľ	štátne školy	7
	súkromné školy	2
	cirkevné školy	2

V školskom roku 2023/2024 sa v kontrolovaných školách v 156 triedach vzdelávalo **spolu 3 899 žiakov**, z nich 2,1 % tvorili žiaci so ŠVVP (**Tabuľka 2**). V externom štúdiu sa v 1 GYM¹ vzdelávalo v 4 ročníkoch a 4 triedach 81 žiakov.

Tabuľka 2 Údaje o počtoch žiakov v šk. r. 2023/2024

	4-ROČNÝ VP (1. – 4. ročník)	8-ROČNÝ VP (1. – 8. ročník)	5-ROČNÝ VP (1. – 5. ročník)	SPOLU
počet tried	81	47	28	156
celkový počet žiakov	2 169	1 003	727	3 899
celkový počet žiakov so ŠVVP	35	20	29	84
z nich so ZZ	35	15	29	79
z nich SZP	0	4	0	4
z nich s nadaním	0	1	0	1

Výchovno-vzdelávací proces v školách zabezpečovalo **363 pedagogických zamestnancov** (z nich 5 zahraničných lektorov) a **17 odborných zamestnancov** (7 školských psychologov, 1 školský špeciálny pedagóg, 1 sociálny pedagóg), ako aj 7 pedagogických asistentov a 1 iný zamestnanec podieľajúceho sa na činnosti ako digitálny koordinátor. Školské podporné tímy pracovali v 5 školách². Počet odborných zamestnancov bol podľa vyjadrení riaditeľov škôl vzhľadom na počet evidovaných žiakov so ŠVVP (82) postačujúci.

2 HLAVNÉ ZISTENIA

2.1 PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

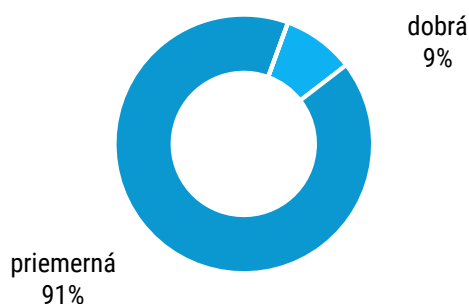
Priebeh výchovy a vzdelávania ŠŠI posudzovala na 23 predmetoch 5 vzdelávacích oblastí. Vykonaných bolo 554 hospitácií, a to zo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia 251, Matematika a práca s informáciami 116, Človek a príroda 111, Človek a spoločnosť 74, Človek a hodnoty 2.

Na základe výsledkov hospitačnej činnosti (Graf 2) bola vyhodnotená **úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu** ako priemerná vo väčšine škôl (10) a v 1 škole ako dobrá.

¹ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava-Vrakuňa

² Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky; Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava-Petržalka; Gymnázium, Ľ. Štúra 26, Michalovce; Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topoľčany; Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov

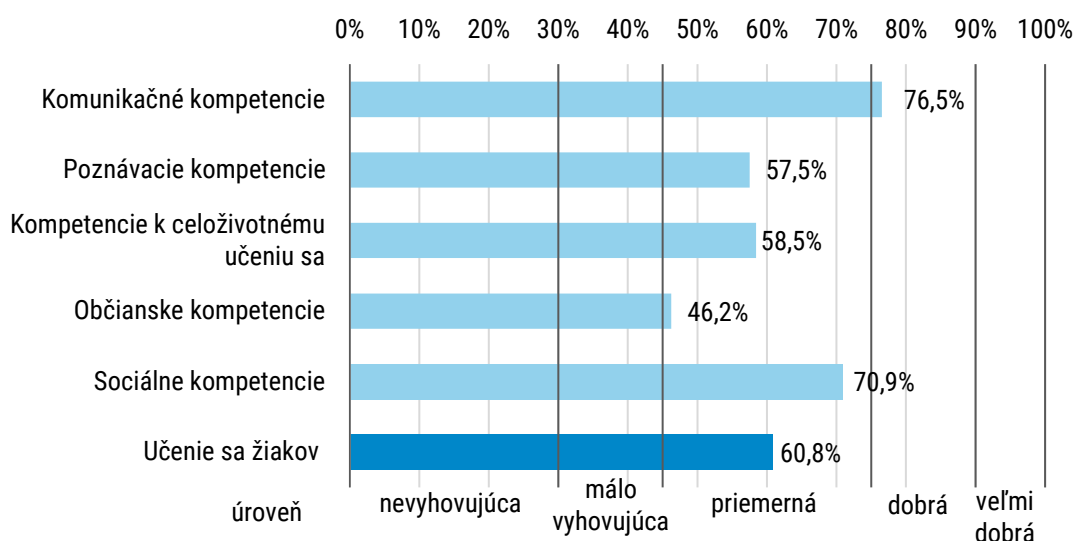
Graf 2 Priebeh výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Celková úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií v učení sa žiakov (Graf 3) bola na priemernej úrovni (60,8 %).

Z celkového zhodnotenia úrovne jednotlivých posudzovaných kompetencií vyplynulo, že v najväčšej miere boli rozvíjané komunikačné kompetencie, ktoré dosiahli dobrú úroveň (76,5 %). Ostatné kompetencie vrátane poznávacích boli rozvíjané na úrovni priemernej. **Úroveň poznávacích kompetencií (57,5 %) znižoval rozvoj vyšších kognitívnych procesov.** Najnižšie percento (46,2 %) dosiahlo rozvíjanie občianskych kompetencií, ktoré má značné rezervy v rozvíjaní argumentačne podloženej obhajobe vlastného názoru žiakov v diskusii. V najmenšej miere boli rozvíjané najmä na predmetoch vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami.

Graf 3 Hodnotenie rozvíjania kľúčových kompetencií

2.1.1 Hodnotenie posudzovaných kompetencií žiakov

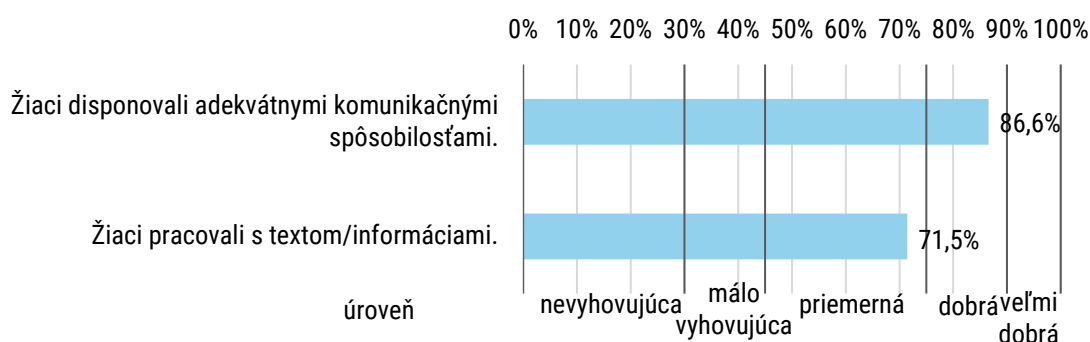
V najväčšej miere na dobrej úrovni (76,5 %) boli rozvíjané komunikačné kompetencie (Graf 4).

Posudzované **na dobrej úrovni (86,6 %)** bolo preukázanie **adekvátnych komunikačných spôsobilostí** žiakmi, ktoré sa prejavilo zväčša plynulým vyjadrovaním najmä na hodinách vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia a Človek a spoločnosť. Žiaci boli na väčšine hodín vedení ku kultivovanému a spisovnému vyjadrovaniu, ojedinele bola potrebná korekcia ich prejavu vyučujúcimi (napr. slovosled, skloňovanie, ojedinele nárečové alebo slangové slová). Zväčša dokázali využívať požadovanú odbornú terminológiu v ústnom alebo v písomnom prejave. Na hodinách druhých vyučovacích jazykov (bilingválne GYM) alebo cudzích jazykov (CUJ) boli podnecovaní ku komunikácii v cudzom jazyku počas celej VH. Metódy podporujúce každodenné situačné použitie jazyka viedli k aktívnemu zapájaniu žiakov do dialogickej činnosti a k spontánnemu vyjadrovaniu. Ale napr. vo vzdelávacích oblastiach Matematika a práca

s informáciami, Človek a príroda na hodinách, kde prevažoval ústny prejav vyučujúcich alebo zadávanie zatvorených otázok, žiaci často využívali jednoslovné odpovede.

Práca s textom a s informáciami bola rozvíjaná na priemernej úrovni (71,5 %). Žiaci pracovali s rôznymi druhmi textov (umelecké, vecné; súvislé, nesúvislé) z edukačných publikácií alebo z iných materiálov (internet, časopisy, slovníky a pod.). Zväčša textom z printových alebo elektronických zdrojov porozumeli, dokázali vyhľadať explicitne a implicitne uvedené informácie, avšak k posudzovaniu, hodnoteniu, uvažovaniu alebo zaujatiu stanoviska boli vedení v menšej miere, a to napr. na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry (SLSL). Efektívne metakognitívne stratégie vhodné na rozvoj čitateľskej gramotnosti boli využívané len ojedinele. **Úroveň práce s textom znižovalo menej príležitostí na spracovávanie a prepájanie informácií so svojimi poznatkami. Zlepšenie si vyžaduje** ako rozvíjanie schopnosti uvažovať o texte a dať do kontextu širšie súvislosti, tak aj rozvíjanie tvorivých schopností žiakov pri produkcii vlastného ústneho alebo písomného textu.

Graf 4 Hodnotenie rozvíjania komunikačných kompetencií

Len na necelú polovicu hodín (47,8 %) bol rozvoj komunikačných zručností žiakov podporený zmysluplným využívaním informačno-komunikačných technológií (IKT). Nedostatkom bolo, že IKT slúžili často na prezentovanie učiva, čo nevedlo k ich efektívnemu využívaniu žiakmi.

Komunikačné kompetencie boli rozvíjané na dobrej úrovni (76,5 %) a zároveň z posudzovaných kompetencií na najvyššej. Pozitívom bola schopnosť žiakov reagovať na podnety s využitím primeranej slovnej zásoby a odbornej terminológie. Ich rozvíjanie oslabovala práca s textom na vyšších úrovniach čítania s porozumením, interpretácia textu a jeho hodnotenie, ako aj tvorba textu ústneho alebo písomného.

Druhú najnižšiu úroveň (57,5 %) dosiahlo rozvíjanie poznávacích kompetencií (Graf 5). Vyučujúci cielene rozvíjali najmä nižšie myšlienkové procesy zadávaním úloh overujúcich zapamätanie a porozumenie (93 %) a schopnosť aplikovať (88,7 %) už nadobudnuté poznatky v nových situáciách alebo myšlienkových operáciách. Žiaci boli vedení k riešeniam podľa vzorov, opakovaniu a napodobňovaniu. Často využívaná informačno-receptívna a reproduktívna metóda, ale aj kladenie zatvorených otázok vyžadujúcich odpoveď áno/nie alebo riešenie konvergentných úloh na úrovni nižších kognitívnych procesov nepodnecovali zvedavosť žiakov. **Úroveň poznávacích kompetencií znižoval rozvoj vyšších kognitívnych procesov.** Schopnosť žiakov riešiť úlohy vyžadujúce analytické myslenie dosiahla 68,5 %, rozvíjanie schopnosti hodnotiť (vyvodiť závery, zaujať stanovisko) bola pozorovaná v oveľa menšej miere (46 %). Najmenej (28 %) boli žiaci vedení k tvorivosti (generovanie, plánovanie, produkovanie), čo korešponduje aj s nedostatkom rozvíjania tvorivosti pri práci s textom. V predmetoch SJSJ a etická výchova (ETV) nebolo zaznamenané riešenie úloh na tvorivosť vôbec, v predmetoch vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť len ojedinele (9,1 %). Ak však žiakom boli zadávané úlohy vyžadujúce preukázanie schopností hĺbkovej analýzy, samostatného uvažovania a vyvodzovania záverov, úlohy riešiť dokázali. **Zlepšenie si vyžaduje podnecovanie tvorivého potenciálu žiakov.** Len v malej miere bol podnecovaný využívaním napr. divergentných úloh, čo oslabovalo práve rozvíjanie schopnosti žiakov prichádzať s novými alebo viacerými možnosťami riešení, hodnotiť, vyvodzovať závery.

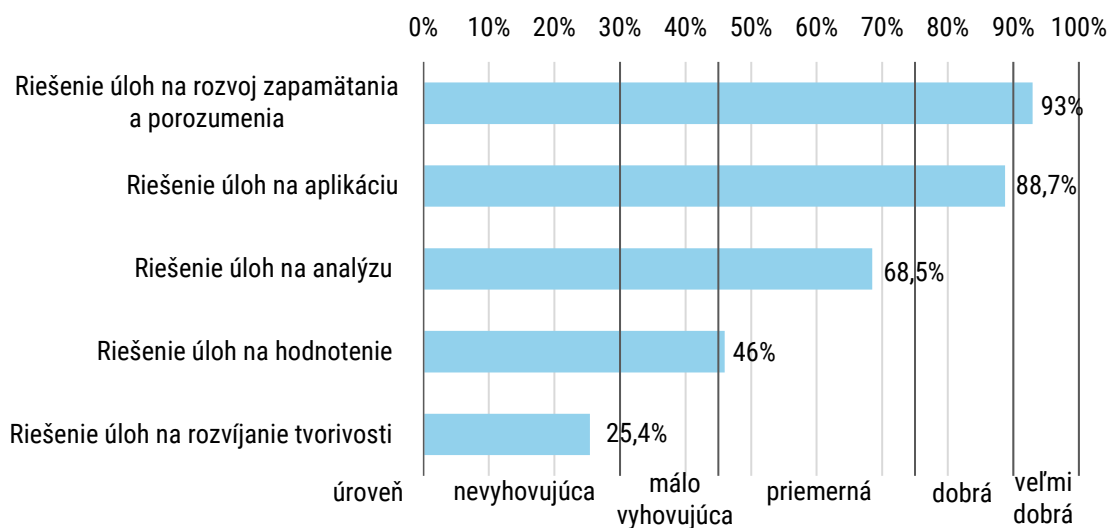
Výsledky pozorovaní vyučovacích hodín ukázali, že rozvíjanie poznávacích kompetencií bolo tak ako v minulých školských rokoch negatívne ovplyvnené nízkou mierou a často aj absenciou zadávania úloh

zameraných na rozvoj vyšších myšlienkových procesov najmä na úrovniach hodnotenia a tvorivosti. Rozvoj hodnotiacich schopností žiakov **nebol zaznamenaný** na viac ako 40,8 % VH a rozvoj tvorivosti až na dvoch tretinách VH (65,9 %). Ak ale žiaci dosali príležitosť, tak úlohy na hodnotenie vedeli riešiť na 88,4 % VH, nevedeli ich riešiť na 11,6 % VH. Úlohy na tvorivosť mali možnosť riešiť len na tretine VH (34,1 %), pričom z týchto ich nevedeli riešiť na 18,0 % hodín.

Bádatel'sky orientované vyučovanie, hoci mali školy naň vytvorené podmienky, bolo zastúpené v menšej miere, a to prevažne na úrovniach rozvíjania nižších kognitívnych procesov a zväčša na predmetoch zo vzdelávacej oblasti Človek a príroda.

Rozvíjanie poznávacích kompetencií dosiahlo priemernú úroveň, avšak s druhým najnižším percentuálnym hodnotením (57,5 %). Na hodnotení sa odrážalo nedostatočné rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov najmä na úrovni tvorivosti napríklad zadávaním úloh vyžadujúcich navrhnutie možného riešenia alebo jeho postupu, resp. vytvorenia vlastného riešenia, príkladu a pod. Potenciál žiakov nebol v dostatočnej miere rozvíjaný vhodnými podpornými stimulmi vyžadujúcimi samostatné a tvorivé myslenie.

Graf 5 Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií

K rozvoju **kompetencií k celoživotnému učeniu sa (58,5 %)** prispela pomerne silná motivácia žiakov učiť sa, ktorá ich na väčšine pozorovaných hodín nabádala k aktivite a zapájaniu do činností. Žiaci si uvedomovali potrebu sebarealizácie s sebarozvoja na úrovni 69,9 %. Oslaboval ju však na štvrtine VH nedostatok príležitostí na rozvoj kritického myslenia a práce s vlastnou chybou, ktorý súvisel aj s neposkytnutím možností hodnotiť výchovno-vzdelávací proces, spolužiakov alebo seba. **Zlepšenie si vyžaduje vytvorenie dostatočného priestoru na uvedomenie si svojich silných stránok**, ktoré by žiakov viedeli **k pokroku**, a slabých stránok, na ktorých rozvoji by museli participovať a uvedomovať si potrebu a spôsob vlastného rozvoja. Len 40,5 % žiakov sa v dotazníkoch vyjadrilo, že učitelia ich učia plánovať a organizovať si samostatne učenie, aby boli úspešní a zlepšili sa.

Kompetencie k celoživotnému učeniu sa boli rozvíjané na priemernej úrovni (58,5 %). Umocňovala ich pomerne silná motivácia žiakov osvojiť si nové poznatky, avšak pasívne a bez vlastnej participácie. Oslabovalo ju nevytvorenie priestoru na hodnotenia a sebahodnotenia ako prostriedku napredovania a prijímania pozitívnej kritiky. Ak boli žiakom poskytované vhodné podporné stimuly na učenie (sa) a mali možnosť zažiť úspech, väčšina z nich vedela a dokázala pracovať na svojom pokroku vo vzdelávaní.

Najnižšie hodnotenie dosiahlo **rozvíjanie občianskych kompetencií (46,2 %)**. Väčšia pozornosť venovaná získavaniu faktických poznatkov ako rozvoju samostatného myslenia a rozvíjaniu hodnotiacich úsudkov sa odrazila najmä na rozvoji občianskych kompetencií. Pomerne menší priestor a slabšie stimuly dostávali žiaci na vyjadrenie svojho presvedčenia alebo mienky, resp. preukázanie záujmov. **Zlepšenie si vyžaduje rozvoj schopnosti žiakov vyjadriť svoje stanovisko alebo názor a podporiť ho vhodne zvolenými**

argumentmi, a tak ho obhájiť. Avšak z pozorovaní VH vyplynulo aj to, že žiaci boli otvorení diskusií a ak dostali príležitosť, boli ochotní vypočuť si aj názor iných a prisieť tak k výmene skúseností k témam súvisiacim ako s učebným obsahom, tak aj k celospoločenským. V najmenej miere boli občianske kompetencie rozvíjané na predmetoch vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami (32,4 %). Pomerne nízke percento dosiahlo ich rozvíjanie aj vo vzdelávacích oblastiach Človek a spoločnosť (56,9 %) a Človek a hodnoty (62,5 %) i napriek tomu, že predmety týchto vzdelávacích oblastí na rozvoj občianskych kompetencií poskytujú dostatok príležitostí. V dotazníkoch sa však dosť vysoké percento žiakov (82 %) vyjadrilo, že učitelia im umožňujú v škole diskutovať, ale len 37,6 % je umožnené podieľať sa na rozhodnutiach, ktoré prispievajú k zlepšeniu práce školy, čo tiež s občianskymi kompetenciami súvisí.

Občianske kompetencie žiaci preukázali len na **priemernej úrovni s najnižším hodnotením (46,2 %)**. Prejavovaný potenciál argumentácie a schopnosť vyjadriť na VH vlastný názor učitelia nepodporovali v dostatočnej miere, žiaci zväčša svoje názory alebo postoje len vyjadrili bez dôrazu na ich obhájenie s využitím vhodnej a relevantnej podpornej argumentácie z rôznych zdrojov.

Rozvoj **sociálnych kompetencií (70,9 %)** bol umocnený akceptáciou nastavených pravidiel na vyučovaní, toleranciou a podporou, ako aj vzájomným empatickým prístupom. Vytváranie sociálnych väzieb a priaznivej atmosféry učitelia a žiaci napomáhali i rozvíjaním ústretovosti a vzájomnou efektívnou komunikáciou. Ak bola skupinová práca alebo kooperatívne vyučovanie využité, žiaci dokázali vzájomne kooperovať, prijať rozdelenie úloh a pozícií v skupine, preberali zodpovednosť za tímovú prácu. Avšak nie vždy dostali príležitosť informovať o spoločných zisteniach, posúdiť ich a argumentovať, ako aj vyjadriť sa k výsledkom tímovej práce. Žiakom nebol poskytnutý dostatočný priestor na reflexiu skupinovej činnosti, ocenenie výsledkov práce ako celku. **Zlepšenie si preto vyžaduje podpora vzájomnej kooperácie (43,7 %)**, rozvoj schopnosti žiakov pracovať v tíme, spolupodieľať sa na dosiahnutí spoločného cieľa a prezentovať zistenia a posúdiť ich.

Efektívna a ústretová komunikácia na vyučovaní **podporovala rozvoj sociálnych kompetencií (70,9 %)**, ale oslabovalo ich nedostatočné poskytnutie priestoru na vzájomnú kooperáciu a rozvoj prezentovačných zručností žiakov so zdôvodnením výsledkov tímovej práce.

Vyučovanie učiteľmi vychádzalo v začiatkoch vyučovacích hodín zo stanovených výchovno-vzdelávacích cieľov, ktoré mali často len informačný charakter bez orientácie na zdokonalenie výkonu žiakov. Ak učiteľ vhodne stanovil cieľ VH, zväčša to ovplyvnilo ako jej obsah, tak aj výber metód vyučovacieho procesu, využitie IKT a pod. Plnenie stanovených cieľov edukácie bolo overované sporadicky, bez uplatnenia niektorej z foriem hodnotenia (55,2 %). Výrazným motivačným prvkom bolo vytváranie pozitívnych vzťahov (98,4 %) a budovanie sebadôvery žiakov. **Využívanie efektívnych stratégií vyučovania** bolo pozorované len na troch štvrtinách hodín (75,1 %), ich implementácia do výchovno-vzdelávacieho procesu **sa znižovala pri rozvíjaní vyšších kognitívnych procesov**. Učiteľmi zväčša využívané **tradičné vyučovacie metódy viedli** najmä k rozvoju faktických³ a konceptuálnych⁴ poznatkov. Menej výrazná bola podpora rozvíjania procedurálnych⁵ a metakognitívnych⁶ poznatkov.

Zlepšenie si i naďalej vyžaduje poskytovanie podporných stimulov na rozvoj celistvej osobnosti každého žiaka. A to jeho **učenia so zreteľom na výber úloh podľa nadobudnutých zručností a schopností (65,2 % VH)**, **zmysluplné využívanie IKT (47,8 % VH)**, **ako aj uplatňovanie niektorej z foriem hodnotenia (55,2 % VH)** s dôrazom na hodnotenie formatívne.

Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín uvádzame v tabuľke (**Tabuľka 3**).

³ zamerané na konkrétne znalosti, ktoré si žiaci vybavujú z pamäti

⁴ zamerané na vzájomne súvisiace vzťahy medzi prvkami väčšej štruktúry, ktoré im umožňujú fungovať

⁵ zamerané na ovládanie a využívanie metód a postupov využívaných pri riešení problému

⁶ zamerané na znalosti poznania všeobecne prepojené so znalosťou vlastného poznávania

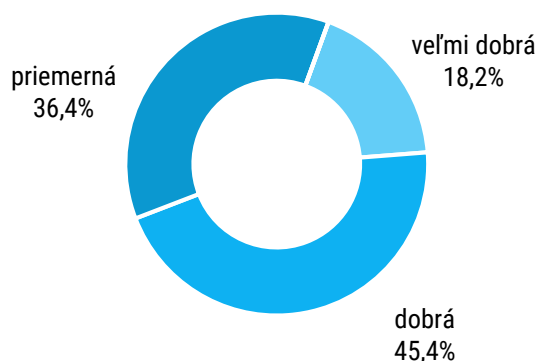
Tabuľka 3 Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none">podpora rozvoja efektívnej a vzájomne sa akceptujúcej komunikácie.
Oblasti vyžadujúce si zlepšenie
<ul style="list-style-type: none">rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov zadávaním úloh na rozvíjanie samostatnej analýzy problému, samostatného uvažovania, ale najmä hodnotenia a tvorivosti;rozvíjanie kritického myslenia a práce s chybou;rozvíjanie schopnosti vyjadriť svoj názor a argumentačne relevantne ho vo vzájomnej diskusii podporiť;podpora vzájomnej kooperácie s dôrazom na prezentovanie výsledkov spoločnej práce;efektívne využitie IKT;vyhodnocovanie dosiahnutých cieľov vyučovacích hodín s využitím (seba) hodnotenia.

2.2 RIADENIE ŠKOLY

Pri posudzovaní úrovne riadenia škôl (**Graf 6**) dosiahol približne rovnaký počet škôl dobrú (5) a priemernú úroveň (4), veľmi dobrú úroveň riadenia dosiahli 2 školy.

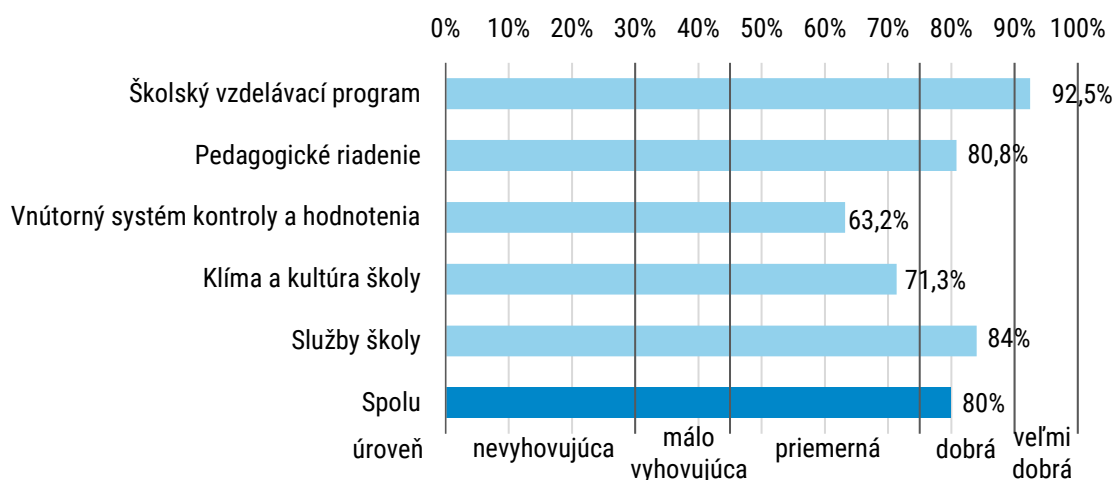
Graf 6 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)

Celková úroveň riadenie škôl (Graf 7) dosiahla dobrú úroveň (80 %).

Najsilnejšou stránkou v riadení škôl na dobrej úrovni (80 %) bolo vypracovanie ŠkVP na veľmi dobrej úrovni (92,5 %) najmä v oblasti vypracovania učebných plánov. Dobrú úroveň dosiahlo poskytovanie služieb školami (84 %) a pedagogické riadenie (80,8 %). Priemernú úroveň (71,3 %) dosiahla klíma a kultúra školy. Na jej hodnotení sa odrazila pozitívne vyhodnotená klíma školy pedagogickými zamestnancami väčšiny škôl. Negatívne bola ovplyvnená slabou podporou wellbeingu žiakov a pedagógov. **Riadenie škôl však oslaboval málo efektívny vnútorný systém kontroly a hodnotenia (63,2 %).**

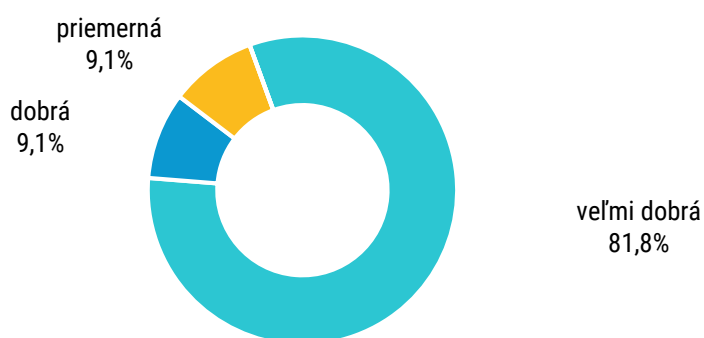
Graf 7 Riadenie školy

2.2.1 Školský vzdelávací program

Školskí inšpektori posudzovali v sledovaných GYM **vyhotovenie a uplatňovanie školských vzdelávacích programov (ŠkVP)**, podľa ktorého školy uskutočňovali výchovu a vzdelávanie v súlade s ustanoveniami školského zákona **na veľmi dobrej úrovni (90,9 %)**. Väčšina GYM (9) mala vypracovaný ŠkVP na veľmi dobrej úrovni (81,1 %) a po 1 GYM na úrovni priemernej (9,1 %) a dobrej (9,1 %) (**Graf 8**).

Graf 8 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia školských vzdelávacích programov

Školské vzdelávacie programy (Graf 9) väčšine škôl umožňovali uskutočňovať výchovu a vzdelávanie v súlade s ustanoveniami školského zákona **na veľmi dobrej úrovni (90,9 %)**. **Pozitívom** vypracovaných ŠkVP bolo stanovenie cieľov a poslania výchovy a vzdelávania, ktoré zodpovedalo reálnym podmienkam a koncepcným zámerom rozvoja väčšiny škôl. Víziou škôl bolo najmä pripraviť žiakov na vysokoškolské štúdium doma a v zahraničí a na život v rozvinutej demokratickej spoločnosti s dôrazom na rozvojom digitálnych zručností, kritického myslenia a jazykových spôsobilostí, resp. funkčných gramotností. Stanovenie niektorých preferencií vzhľadom na personálne podmienky nebolo vždy možné dodržať. Zo škôl ¹⁷ ponúkala vzdelávací program garantovaný medzinárodnou agentúrou IES London, ktorá jej udelila rating A+ s dôrazom na zisk jazykového diplomu *Deutsches Sprachdiplom* (DSD) na dvoch úrovniach DSD I na úrovni A2/B1 a DSD II na úrovni B2/C1 podľa Európskeho referenčného rámca. **Nedostatky** sa vyskytli v 2 GYM. V 1 GYM⁸ nebol ŠkVP aktualizovaný vzhľadom na zmeny v právnych predpisoch (stupeň vzdelania, nezmenené názvy inštitúcií), nebol prehľadný a bol spracovaný

⁷ Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky

⁸ Gymnázium A. Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava

s jednotlivými časťami a prílohami nad rámec ustanovení školského zákona. V ďalšom GYM⁹ bolo stanovenie cieľov týkajúcich sa napr. získania kompetencie v oblasti komunikačných schopností v národnostnej škole aj v jazyku národnostnej menšiny nereálne vzhľadom to, že škola takýchto žiakov nevzdelávala.

Učebné plány (UP) na veľmi dobrej úrovni (97,3 %) väčšina škôl akceptovali rámcové učebné plány (RUP) pre jednotlivé VP a umožňovali realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi a cieľmi stanovenými školským zákonom a príslušnými štátnymi vzdelávacími programami (ŠVP). **Poznámky** k RUP boli rozpracované v súlade s poznámkami ŠVP, v 3 GYM neboli rešpektované poznámky RUP príslušného ŠVP pri delení tried na skupiny a nedodržaním najvyššieho počtu žiakov v skupine vo vyučovacích predmetoch BIO, CHE, FYZ a MAT¹⁰ a INF¹¹ a na predmet TŠV¹² škola spájala žiakov rôznych ročníkov.

Učebné osnovy boli vypracované tiež **na veľmi dobrej úrovni (93,9 %)**, čo umožňovalo realizovať výchovu a vzdelávanie rozvíjaním kľúčových kompetencií žiakov v súlade s cieľmi stanovenými príslušným ŠVP. Rozpracované boli zväčša v rozsahu obsahového štandardu, pri vyššom počte hodín prehlbovali obsah vzdelávania a pre novozavedené predmety školy vypracovali vlastné UO. V 1 škole¹³ OU predmetov BIO, MAT, SJL neboli vypracované v súlade s obsahovými štandardami príslušných vzdelávacích štandardov ŠVP. **Disponibilné hodiny** školy využili najmä na posilnenie predmetov vzdelávacích oblastí Jazyk a komunikácia (druhé VUJ alebo CUJ), Človek a príroda, Matematika a práca s informáciami, ako aj na podporu širokej škály voliteľných predmetov v závislosti od realizovaného VP. Individuálne schopnosti a záujmy žiakov školy podporovali aj vytvorením vlastných predmetov (psychológia, svet financií, ekonomika, manažment financií a iné). Vo vzdelávacej oblasti **Zdravie a pohyb** bol predmet telesná a športová výchova (TŠV) posilnený VH v 3 GYM, z toho v 1 škole¹⁴ v 8-ročnom VP v 1. – 4. ročníku, v 1 škole¹⁵ v 4- a 5-ročnom VP (2 VH a 3 VH), v 1 škole¹⁶ 1 VH.

Prierezové témy a ich realizáciu mali školy zapracovanú v ŠkVP, zväčša ich **začleňovali do obsahového štandardu** jednotlivých predmetov alebo ich realizovali prostredníctvom účelových kurzov, prednášok a exkurzií, resp. ich kombináciou. Do prierezových tém určených ŠVP bola ojedinele začlenená aj finančná gramotnosť.

Podmienky výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP mali školy vzhľadom na príslušný druh a stupeň zdravotného postihnutia zapracované v ŠkVP **na priemernej úrovni (72,4 %)**. Väčšina škôl **deklarovala úpravu personálnych a materiálnych podmienok** výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP. Ak to žiaci s diagnostikovanými poruchami učenia alebo dlhodobou chorobou vyžadovali, mali podľa požiadaviek centier poradenstva a prevencie (CPP) vypracovaný individuálny vzdelávací program (IVP) s aktuálnymi odporúčaniami poradenského zariadenia. Na ich základe boli upravené požiadavky na výchovu a vzdelávanie žiakov so ŠVVP a poskytnuté i konkrétne odporúčania pre vyučujúcich jednotlivých predmetov. Pozitívom **bolo aj reflektovanie novely školského zákona v oblasti inkluzívneho vzdelávania. Nedostatky** sa vyskytli **v škole¹⁷, ktorá v ŠkVP nedeklaroval možnosti vzdelávania žiakov so ŠVVP**, keďže podľa vyjadrenia riaditeľa školy takýchto žiakov v minulých školských rokoch ani v aktuálnom školskom roku škola nevzdelávala. Ojedinele neboli dostatočne vymedzené požiadavky k žiakom so ŠVVP v oblasti materiálnej (špeciálne edukačné publikácie, špeciálne vyučovacie pomôcky) a uplatňovania špecifických postupov na vyučovaní¹⁸. Hoci väčšina škôl ponúkala v ŠkVP vzdelávacie príležitosti pre každého žiaka vrátane žiakov so ŠVVP, školskí inšpektori počas hospitácií pozorovali poskytovanie podporných stimulov

⁹ Gymnázium, Ul. 17. novembra 1180/16, Topoľčany

¹⁰ Súkromné gymnázium, Vážska 32, Bratislava

¹¹ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina

¹² Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

¹³ Gymnázium, Ul. 17. novembra 1180/16, Topoľčany

¹⁴ Gymnázium, Ul. 17. novembra 1180/16, Topoľčany

¹⁵ Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

¹⁶ Gymnázium, 1. mája 905, Púchov

¹⁷ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina

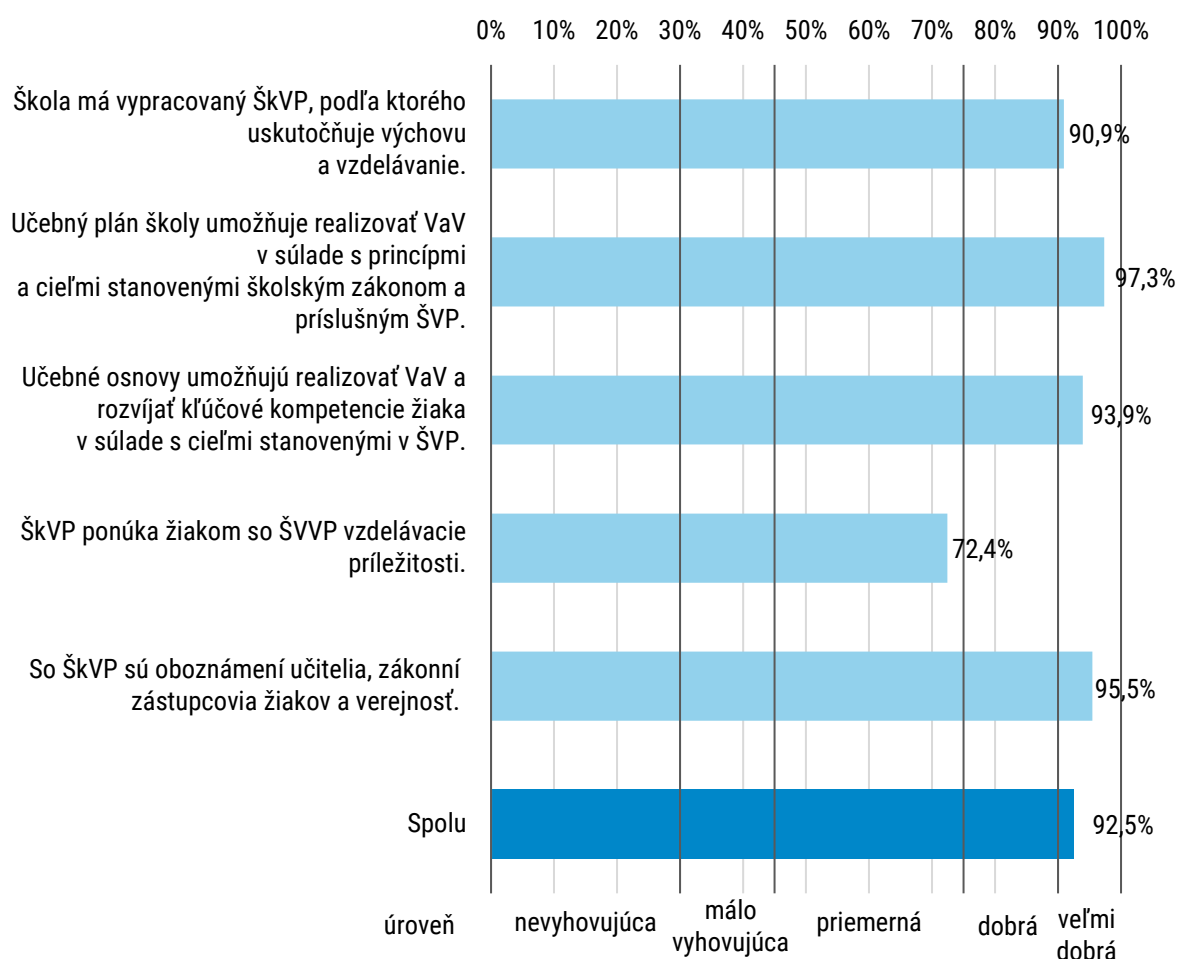
¹⁸ Gymnázium, Ul. 17. novembra 1180/16, Topoľčany

na učenia sa každého žiaka, rešpektovanie a zohľadňovanie individuálnych vzdelávacích potrieb žiakov len o niečo viac ako na dvoch tretinách (65,2 %) hospitácií.

Školské vzdelávacie programy boli prerokované v orgánoch školskej samosprávy okrem 1 školy¹⁹, **zverejnené** na webových sídlach škôl alebo boli k dispozícii v elektronickej podobe učiteľom, zákonným zástupcom, žiakom, ako aj verejnosti. **Úroveň informovanosti o ŠkVP bola veľmi dobrá (95,5 %).**

V rámci posudzovania vypracovaného ŠkVP (Graf 9) dosiahlo najvyššiu úroveň vypracovanie UP (97,3 %), prostredníctvom ktorých sa realizoval výchovno-vzdelávací proces v súlade s princípmi a cieľmi stanovenými školským zákonom a príslušnými ŠVP. Nie všetky školy dodržali poznámky k rámcovým učebným plánom. Vyskytli sa aj nedostatky v zapracovaní príležitostí na vzdelávanie žiakov so ŠVVP. Okrem toho indikátora dosiahli ostatné sledované oblasti veľmi dobrú úroveň (**Tabuľka 4**).

Graf 9 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov

Vypracovanie ŠkVP bolo na veľmi dobrej úrovni (92,5 %; Graf 9).

Tabuľka 4 Hlavné zistenia v oblasti ŠkVP

Pozitívne zistenia

- vypracovanie UP a UO umožňujúcich realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania stanovenými školami a ŠVP;
- využitie disponibilných hodín na modifikáciu UP širokou ponukou vytvorených vyučovacích predmetov.

¹⁹ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina

Oblasti vyžadujúce si zlepšenie

- akceptovanie poznámok k RUP týkajúcich sa delenia tried na skupiny alebo ich spájania;
- vypracovanie vzdelávacích príležitostí pre žiakov so ŠVVP zapracovaním materiálnych, personálnych podmienok vrátane špeciálnej kompenzačnej, didaktickej a audiovizuálnej techniky;
- prerokovanie ŠkVP s orgánmi školskej samosprávy.

2.2.2 Pedagogické riadenie

Školy mali **vypracovaný aktuálny súbor dokumentov**, ktoré zabezpečovali deklarované zámery rozvoja škôl v oblasti výchovy a vzdelávania. Príslušná pedagogická a ďalšia dokumentácia bola vedená v elektronickej alebo v listinnej podobe, v triednych knihách sa ojedinele vyskytli formálne nedostatky ako prepisovanie údajov, nesprávne uvedené kódy študijných programov a pod. Triedne knihy vedené ako elektronické dokumenty boli autorizované elektronickým podpisom. Vnútorne predpisy a všetky zásadné dokumenty boli prerokované v pedagogických radách škôl. **Nedostatky boli zistené vo viac ako polovici škôl**²⁰, pričom v 2 školách²¹ boli viacnásobné. Týkali sa nevedenia pedagogickej dokumentácie na formulároch podľa vzorov schválených ministerstvom školstva; protokolov o komisionálnej skúške, kde v prílohe nebola uvedená stupnica hodnotenia alebo neboli uvedené zadania pre žiaka. V katalógových listoch žiakov oslobodených od vzdelávania v predmete TŠV v plnom rozsahu boli uvedené nesprávne údaje („aktívne absolvoval“, resp. „absolvoval“ alebo nebolo uvedené „oslobodený“), neboli uvedené udelené opatrenia vo výchove, ako aj údaje o osobitnom spôsobe plnenia školskej dochádzky. Zároveň bol zistený aj nesúlad údajov uvedených v katalógovom liste žiaka a na vysvedčení. Nedostatky v 1 škole²² sa týkali vymenovania skúšajúceho člena predmetovej maturitnej komisie, ktorý nespĺňal kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu, z ktorého sa maturitná skúška konala.

Odborný rast PZ vedúci pedagogickí zamestnanci **podporovali**, čo potvrdili aj svojimi vyjadreniami v riadených rozhovoroch. Vypracované *Plány profesijného rozvoja* a ročné plány vzdelávania PZ a OZ odrážali aktuálne potreby škôl súvisiace najmä so skvalitňovaním výchovno-vzdelávacieho procesu. Zohľadňované boli profesijné záujmy učiteľov, ako aj ponuka aktualizáčnych a inovačných vzdelávaní rôznych inštitúcií a organizácií. Učitelia sa v ostatných dvoch rokoch vzdelávali najmä v oblastiach: digitálne spracovanie didaktických materiálov a ich využitie v edukačnom procese (191), inovácie foriem a metód vo vzdelávaní (139), rozvíjanie funkčných gramotností (131), inkluzívne vzdelávanie (111) a prevencia sociálnopatologických javov (111). **Implementácia poznatkov z absolvovaných vzdelávaní si však vyžaduje pozornosť**, pretože v pomerne malej miere bolo pozorované napr. zmysluplné využívanie IKT (47,8 %), podporné stimuly podnecujúce rozvoj každého žiaka (65,2 %) a efektívne stratégie vyučovania vo výchovno-vzdelávacom procese (75,1 %) tiež nedosiahli plné využitie. **Zlepšenie si vyžaduje** ale aj rozvoj vyšších myšlienkových procesov, sebahodnotiacich zručností žiakov, ako aj dôraz na prezentáciu výsledkov spoločnej práce žiakov (pozri časť 2.1.1 Hodnotenie posudzovaných kompetencií žiakov). Požadované **funkčné vzdelávanie riaditeľia škôl** absolvovali, mnohí realizovali svoj manažérsky rozvoj najmä v oblasti mentoringu alebo leadershipu. Vo väčšine škôl však k sebarozvoju takýmto spôsobom nepristúpili alebo absentovalo uplatňovanie získaných zručností v riadení školy. Plán profesijného rozvoja bol prerokovaný v pedagogických radách škôl.

Školy využívali odbornú **pomoc predmetových komisií (PK)** pri dosahovaní jednotného postupu v oblasti riadenia výchovy a vzdelávania. **Pozitívnym zistením** bolo, že vo všetkých školách boli PK zriadené

²⁰ Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava-Petržalka; Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava-Vrakuňa; Gymnázium, Ľ. Štúra 26, Michalovce; Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topoľčany; Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov; Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina

²¹ Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov; Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina

²² Gymnázium, Ľ. Štúra 26, Michalovce

a riaditelia škôl ich odbornú pomoc v rôznej miere využívali. Členovia PK sa zamerali na zlepšenie výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov, sústredili sa aj na slabších žiakov a cudzincov. V rámci svojej činnosti sa v niektorých školách podieľali napr. na zavádzaní inovatívnych foriem vyučovania a na výmene skúseností. Podieľali sa tiež na organizovaní aktivít školy (súťaže, olympiády, slabších žiakov projekty a iné). Činnosť PK sa riadila vypracovanými plánmi so stručnou analýzou a identifikovaním silných a slabých stránok výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov z predchádzajúceho školského roka, ale často bez prijatia konkrétnych opatrení na zlepšenie. Ojedinele neboli v PK identifikované problémové oblasti vo vzdelávaní žiakov, ďalšími **nedostatkami v činnosti PK bola absencia vzájomnej výmeny poznatkov** a skúseností z absolvovaných vzdelávaní napr. aj formou otvorených hodín alebo vzájomných hospitácií, čo by podporovalo optimalizovanie edukačných postupov. Podľa vyjadrení väčšiny učiteľov v rámci pohospitačných rozhovorov si vyučujúci poznatky a skúsenosti odovzdávali na neformálnych stretnutiach.

Výkon štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a rozhodovanie v súkromnej alebo v cirkevnej škole sa realizoval v súlade s platnými právnymi predpismi vo väčšine škôl. Riaditelia kontrolovaných GYM okrem 4 škôl rozhodovali vo veciach podľa príslušného právneho predpisu. V 2 školách boli porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov kumulované. K **pochybeniam** prišlo pri umožnení prestupu žiakov z inej strednej školy bez úspešného vykonania rozdielových skúšok (3 štátne GYM a 1 cirkevné)²³; z nich v 2 školách²⁴ neboli na základe KS hodnotení žiaci, ktorým bolo povolené štúdium podľa IVP. Z nich v 1 štátnej škole²⁵ riaditeľ vydal rozhodnutie o povolení absolvovať školu obdobného typu v zahraničí na základe žiadosti zákonného zástupcu bez uvedenia adresy v zahraničí a v 1 cirkevnej škole²⁶ riaditeľ školy nevydával rozhodnutia o čiastočnom oslobodení žiaka od štúdia v predmete TŠV. Zistené boli aj nedostatky pri samotnej organizácii komisionálnych skúšok (KS). V 2 školách²⁷ prísediaci člen komisie nespĺňal kvalifikačné predpoklady pre príslušný ani príbuzný vyučovací predmet a v 1 z nich²⁸ komisia pre KS nemala najmenej 3 členov. Rozhodnutia vydané riaditeľmi škôl boli evidované v katalógových listoch žiakov.

Prijímacie konanie vrátane organizácie prijímacieho konania, prijímacej skúšky a rozhodovania o prijatí riaditelia škôl zabezpečovali v súlade s platnou legislatívou okrem 3 škôl²⁹, pričom ale v 2 školách³⁰ (pozri výkon štátnej správy v prvom stupni) boli viacnásobne porušené právne predpisy. Najčastejšími **nedostatkami** boli neprerokovanie návrhu počtu žiakov prvého ročníka pre prijímacie konanie v pedagogickej rade školy a v rade školy, neurčenie obsahu a rozsahu prijímacej skúšky podľa vzdelávacích štandardov ŠVP odboru vzdelávania v základnej škole a neurčenie jednotných kritérií na úspešné vykonanie prijímacej skúšky, neuvedenie informácie o úspešnom alebo neúspešnom absolvovaní prijímacej skúšky na zverejnenom zozname uchádzačov podľa výsledkov prijímacieho konania, nezriadenie prijímacej komisie a nedodržanie termínu odoslania rozhodnutia o prijatí žiakov bez prijímacej skúšky.

Vedúci pedagogickí zamestnanci škôl mali zväčša vytvorený stabilný systém riadenia. Aktívnym riadením procesov na úrovni škôl podporovali profesijný rozvoj PZ v súlade s koncepcnými zámermi rozvoja škôl, pričom využívali aj činnosť zriadených PK. Riadenie škôl bolo oslabené menej výraznou

²³ Gymnázium 17. novembra 1180/16, Topoľčany; Gymnázium Árina Vámbéryho s vyučovacím jazykom maďarským, Vámbéry Árin Gimnázium, Nám. sv. Štefana 1190/4, Dunajská Streda; Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina; Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

²⁴ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina; Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

²⁵ Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

²⁶ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina

²⁷ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina; Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

²⁸ Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

²⁹ Gymnázium, Ľ. Štúra 26, Michalovce; Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina; Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

³⁰ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina; Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

vzájomnou výmenou skúseností pedagógov, nedôsledným vedením pedagogickej a ďalšej dokumentácie, ale hlavne nedodržiavaním právnych predpisov pri rozhodovaní vo veciach podľa príslušného právneho predpisu. Kumulované nedostatky v 2 školách sa vyskytli aj v prijímacom konaní (**Tabuľka 5**).

Pedagogické riadenie bolo na dobrej úrovni (80,8%; Graf 7).

Tabuľka 5 Hlavné zistenia v oblasti pedagogického riadenia

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none">• podpora profesijného rozvoja pedagógov;• ustanovenie a využívanie odbornej pomoci PK pri koncipovaní výchovno-vzdelávacieho procesu.
Oblasti vyžadujúce si zlepšenie
<ul style="list-style-type: none">• výmena a uplatňovanie poznatkov zo vzdelávaní v edukačnom procese;• prijímanie opatrení na zlepšenie stavu a úrovne výchovy a vzdelávania;• vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy na tlačivách podľa vzorov schválených MŠVVaM SR a s uvádzaním korektných údajov;• dodržanie podmienok konania komisionálnych skúšok pri prestupe žiaka;• dodržanie podmienok prijímania na štúdium;• vydávanie rozhodnutí v súlade s právnymi predpismi.

2.2.3 Vnútroň systém kontroly a hodnotenia

Vedúci pedagogickí zamestnanci školy vykonávali kontrolnú činnosť v súlade s vypracovanými vnútornými systémami kontroly a hodnotenia žiakov a pedagogických zamestnancov. **Školy zväčša dodržiavali vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov**, ktorým boli definované spôsoby, formy, postupy a kritériá hodnotenia, v prípade mimoriadneho zhoršenia prospechu a správania žiakov preukázateľne informovali zákonných zástupcov žiakov. Na väčšine škôl pomerne častá a rýchla intervencia umožňovala zachytiť problémy žiakov v prospechu a v správaní. V školskom roku 2022/2023 malo zníženú známku zo správania 12 žiakov z 3 849 a 4 žiaci ukončili štúdium z dôvodu neúspešného vykonania komisionálnych skúšok. **Nedostatky** v hodnotení žiakov sa vyskytli viacnásobne v 2 školách. V 1 škole³¹ hodnotenie žiaka vzdelávaného individuálne v jednotlivých predmetoch bolo vykonávané iba na základe spravidla dištančného preverovania vedomostí v priebehu polroka bez prerokovania v pedagogickej rade, hodnotenie žiaka vzdelávaného podľa IVP nebolo vykonané podľa výsledkov komisionálnej skúšky vo všetkých predmetoch. Tiež v klasifikovanom vyučovacom predmete, od vzdelávania ktorého nebol žiak oslobodený v plnom rozsahu, nebolo vykonané súhrnné hodnotenie formou klasifikácie. V ďalšej škole³² boli žiaci hodnotení v 2. polroku formou komisionálnej skúšky aj napriek tomu, že ich bolo možné klasifikovať. Dodatok ku klasifikačnému poriadku v tejto škole obsahoval postupy hodnotenia na základe dochádzky.

Vnútroň systém hodnotenia PZ riaditelia väčšiny škôl mali zahrnutý do plánu práce školy, vypracované mali kritériá hodnotenia PZ uplatňované pri kontrolnej činnosti a hodnotení PZ, v niektorých školách boli vypracované aj kritériá na sebahodnotenie PZ a OZ. Vedúci pedagogickí zamestnanci monitorovali všetky dôležité oblasti výchovy a vzdelávania a riadenia školy, avšak často absentovalo prijímanie opatrení k zisteným nedostatkom, ale najmä kontrola akceptovania a plnia opatrení, čím sa kontrolná činnosť stávala formálnou. V 2 školách³³ hodnotenie PZ vedením školy absentovalo, v 1³⁴ z nich boli v pracovnom poriadku zadefinované kritériá, zásady a prostriedky hodnotenia zamestnancov, prílohou bola stupnica

³¹ Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

³² Gymnázium, Ľ. Štúra 26, Michalovce

³³ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava-Vrakuňa; Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

³⁴ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava-Vrakuňa

hodnotenia, avšak interný predpis na hodnotenie pedagogických zamestnancov bol predložený bez dátumu a podpisu a prerokovania v pedagogickej rade. **Zlepšenie si vyžaduje aj oblasť hospitačnej činnosti vedenia školy**, ktorá bola často vykonávaná len formálne a sporadicky, resp. neboli o nej vedené záznamy, často nebola zameraná na všetky aspekty výchovy a vzdelávania. Zacielená bola najmä na vyučovanie učiteľom. Riaditelia škôl nie vždy analyzovali predchádzajúce zistenia, neboli jasne konkretizované ciele, stratégie alebo nástroje kontroly, absentovalo prijímanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a následná kontrola ich plnenia, čo znižovalo pozitívny vplyv kontrolnej činnosti na výchovno-vzdelávací proces. **Pozitívnym príkladom** môže byť napr. škola³⁵, kde sa na hodnotení PZ formou dotazníkového zisťovania podieľali aj žiaci a rodičia.

Riaditelia škôl v riadených rozhovoroch potvrdili, že dôležitým nástrojom hodnotenia škôl a nástrojom na zlepšenie kvality školy je aj autoevalvácia. I napriek ich pozitívnym tvrdeniam však väčšina škôl autoevalváciu nerealizovala alebo bola realizovaná len formálne, bez konkrétnej vízie, kritérií a indikátorov kvalitnej školy a so všeobecne navrhovanými opatreniami. Systematickú **autoevalváciu realizovali 4 školy**³⁶. Väčšina PZ a OZ škôl sa podieľala na systematických sebahodnotiacich procesoch školy s cieľom zlepšiť kvalitu výchovy a vzdelávania. Vypracované mali ciele, kritériá a indikátory kvalitnej školy, ako aj časový harmonogram realizácie, podľa ktorého aj postupovali. V 1 škole³⁷ bola vyhodnocovaná kvalita v nezávislom medzinárodnom hodnotení škôl v rámci vzdelávacieho projektu IES London a škola výsledky analyzovala a využívala na SWOT analýzu s cieľom napredovať. V ďalšej škole³⁸ autoevalvačné procesy vychádzali zo systému komplexného riadenia kvality (TQM) a boli zamerané na 5 oblastí kvality, ktoré škola deklarovala aj v ŠKVP. Okrem týchto aj ďalšia³⁹ škola uskutočňovala dotazníkový prieskum medzi žiakmi, rodičmi, resp. partnermi škôl zameraný na monitorovanie aktuálneho stavu pedagogického riadenia a výchovno-vzdelávacieho procesu, ktoré napomáhali identifikácii silných a slabých stránok sledovaných oblastí. Sebahodnotenie vykonávali PZ aj na základe dotazníkov vyplnených žiakmi a rodičmi.

Vedúci pedagogickí zamestnanci kontrolou plánovaných oblastí riadenia a vzdelávania zväčša dodržiavali nastavený vnútorný systém kontroly PZ a žiakov, ktorý bol oslabený najmä formálnou hospitačnou činnosťou bez prijímania adekvátnych opatrení na základe zisteného stavu (Tabuľka 6).

Vnútorný systém kontroly a hodnotenia bol na priemernej úrovni (63,2 %; Graf 7).

Tabuľka 6 Hlavné zistenia v oblasti vnútorného systému kontroly a hodnotenia

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> využívanie vypracovaných kritérií pri hodnotení PZ; iniciatíva škôl nastaviť autoevalvačné nástroje.
Oblasti vyžadujúce si zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> uskutočňovanie vyváženej kontrolnej činnosti zameranej na všetky oblasti výchovno-vzdelávacej činnosti školy; analyzovanie zistení z hospitačnej činnosti a prijímanie adekvátnych opatrení na zlepšenie výchovno-vzdelávacieho procesu a ich vyhodnocovanie.

2.2.4 Klíma a kultúra školy

Dotazník zameraný na zisťovanie klímy v škole vyplnilo 272 PZ pôsobiach v školách viacej ako pol roka. Všetky školy okrem 1 štátneho GYM⁴⁰ vykazovali otvorenú klímu, ktorá je charakterizovaná vzájomnou

³⁵ Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topoľčany

³⁶ Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky; Gymnázium Angely Merici, Hviezdoslavova 10, Trnava; Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topoľčany; Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov

³⁷ Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky

³⁸ Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov

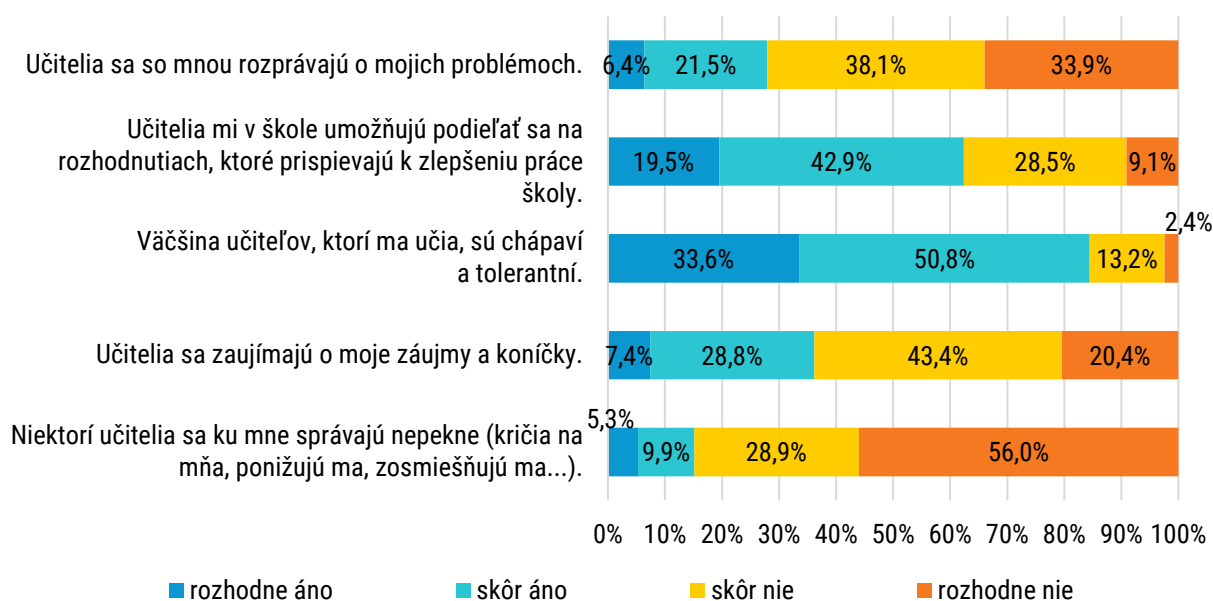
³⁹ Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topoľčany

⁴⁰ Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky

dôverou v učiteľskom zbore, súdržnosťou kolektívu, angažovanosťou učiteľov, demokratickým, ale pevným a stabilným štýlom riadenia školy. Lepšie hodnoty ako pásmo bežných hodnôt dosiahli v 1 – 2 oblastiach 3 školy⁴¹ a 1 škola⁴² v 4 oblastiach. V nadväznosti na dotazník zisťujúci klímu školy vyplnili 269 PZ **dotazník zameraný na wellbeing**. Jeho výsledky niektoré zistenia z dotazníka klímy potvrdili. Až 99,3 % PZ cítilo spoluzodpovednosť za činnosť školy, do práce chodili radi (95,9 %) a svoju školu považovali za dobré pracovné miesto (92,6 %). Väčšina tiež uprednostňovala výhody učiteľského povolania nad jeho nevýhodami (89,6 %). **Až skoro polovica učiteľov však pociťovala stres z nadmernej záťaže (48,7 %), zo svojej práce spôsobený zodpovednosťou za výchovu (47,2 %) a vzdelávanie žiakov (43,1 %), pričom skoro tretina (27,9 %) pripúšťala aj negatívny dopad uvedených indikátorov na svoje zdravie.** Pozitívom je, že pomerne istí sa učelia cítili v riadení výchovno-vzdelávacieho procesu a verili vo svoje pedagogické schopnosti. Všetci (100 %) tvrdili, že žiakom sú v prípade potreby nápomocní, skoro všetci (98,5 %) uviedli, že sa im darí zaujať žiakov na vyučovaní a motivovať ich (97,4 %), ako aj dodržiavať pozitívnu pracovnú atmosféru v triede, čo do istej miery potvrdili aj vykonané hospitácie (pozri časť 2.1 Priebeh výchovy a vzdelávania).

Školskí inšpektori na výchovno-vzdelávacom procese síce pozorovali priaznivú atmosféru (98,4 % hodín), ktorá poskytovala žiakom pocit bezpečia a istoty, ale výsledky dotazníka zameraného na vzájomné vzťahy (**Graf 10**) zadaného 1747 žiakov 2. – 4. ročníka 4-a 5-ročného štúdia a kvinty – oktávy 8-ročného štúdia poukázali na niektoré negatívne tendencie vo **vzťahoch medzi žiakmi a učiteľmi**, čo v školách vzájomnú spojitosť mohlo narúšať.

Graf 10 Vzťahy medzi žiakmi a učiteľmi z pohľadu žiakov

Zo zistení vyplynulo, že učelia sa nezaujímali o problémy skoro troch štvrtín žiakov (72 %), malý záujem prejavovali aj o ich koníčky (63,8 %). Tiež 15,6 % žiakov sa vyjadrilo, že niektorí učelia sa k nim nesprávajú vhodne a nie sú chápaní a tolerantní, pričom učelia (98,5 i %) tvrdili, že žiakom nápomocní sú. Pomerne vysoké percento žiakov (58,6 %) sa v dotazníku vyjadrilo, že má obavy zo zlých známok a na hodinách pociťujú úzkosť a stres (44,4 %). Negatívnym zistením je aj fakt, že skoro polovica žiakov (48,1 %) nepovažovala za dôležité pre ďalší život to, čo sa v škole učí. *Stojí za zamyslenie, či stres z vyučovania (u žiakov alebo u učiteľov) nie je spôsobený i snahou učiteľov „naučiť všetko o všetkom“, ktorá môže mať negatívny dopad na duševné zdravie.*

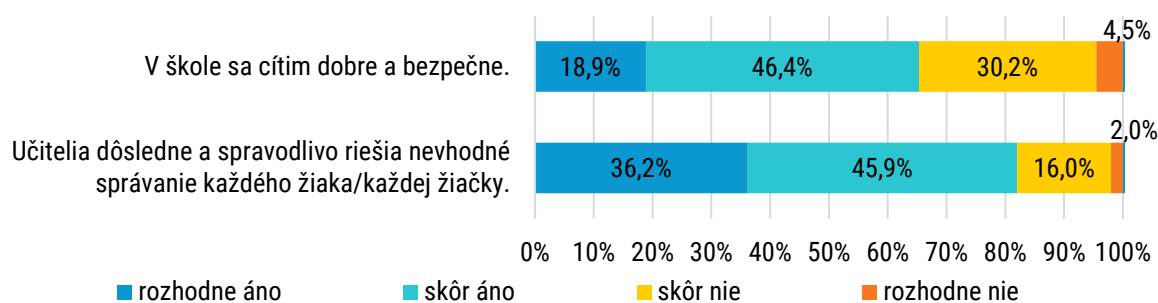
⁴¹ Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava-Petržalka; Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina; Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov

⁴² Gymnázium Árpada Vámbéryho s vyučovacím jazykom maďarským, Vámbéry Árpád Gimnázium, Nám. sv. Štefana 1190/4, Dunajská Streda

Žiaci sa v dotazníku **vyjadrovali** aj k tomu, **ako sa môžu efektívne učiť**. Skoro polovica (40,5 %) nepocítovala v dostatočnej miere podporu učiteľov v tom, ako si plánovať a organizovať učenie, aby si zlepšili výsledky, a len necelej štvrtine (23,9 %) k tomu pomáhalo hodnotenie učiteľov. Takisto len k necelej tretine (26,9 %) pristupovali učители podľa ich schopností. Podľa 65,3 % respondentov učители robili vyučovanie zaujímavým. Z pozorovaní výchovno-vzdelávacieho procesu školskými inšpektormi vyplynulo, že na vyučovaní učители neposkytovali podporné stimuly pre učenia sa každého žiaka v plnej miere (65,2 %) a k motivácii žiakov neprispievala vždy efektívnosť zvolených vyučovacích stratégií (75,1 %), čo znižovalo rozvíjanie vyšších kognitívnych funkcií a využívanie metakognície⁴³.

V nadväznosti na monitorovanie vzťahov v škole zisťovala ŠŠI **zadaním dotazníka** (1 760 žiakov) v tých istých ročníkoch aj **bezpečnosť školského prostredia (Graf 11)**. Z odpovedí žiakov vyplynulo, že v škole sa sice cítilo bezpečne 88,7 % žiakov, ale **11,3 % žiakov (až 199) pocit bezpečia nemalo**. Takisto prístup učiteľov pri riešení nevhodného správania žiakov oceňovalo pozitívne 81,2 % opýtaných, ale zvyšných 18,8 % nepovažovalo ich prístup za správny, pričom len o niečo menšie percento (16,9 %) nerado chodilo do svojej školy a skoro štvrtina (22,9 %) nevyhľadávala cez prestávky spoločnosť spolužiakov. Až 36,2 % žiakov sa vyjadrilo, že počas vyučovania žiaci pokyny učiteľov nerešpektujú. Z opýtaných väčšina (87,4 %) mala možnosť na vyučovaní vyjadriť svoj názor, čo zase nekorešpondovalo zo zisteniami z hospitácií, kde bola pozorovaná možnosť vyjadriť svoj názor pri rozvíjaní občianskych kompetencií len na priemernej úrovni (46,2 %).

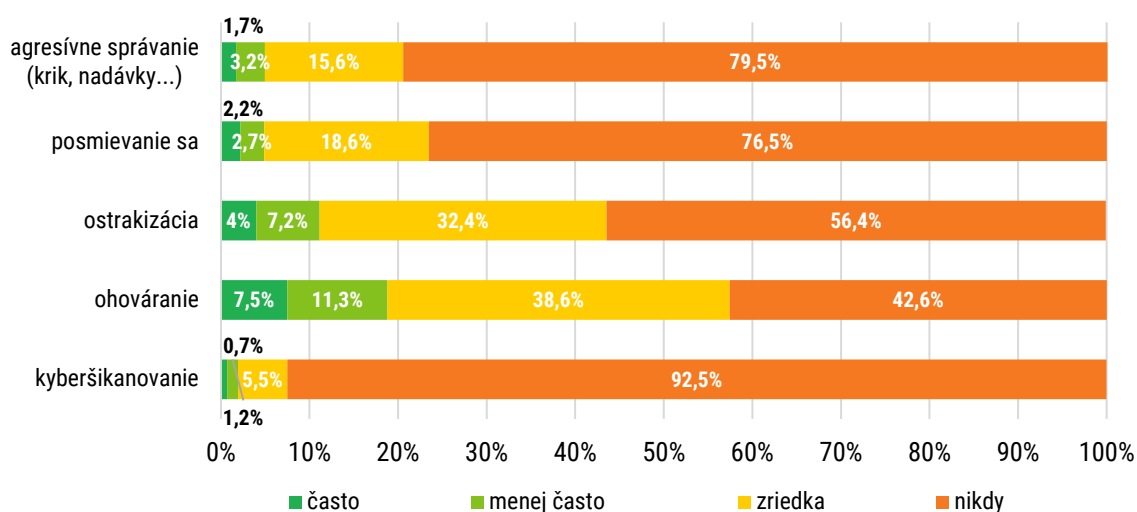
Graf 11 Bezpečnosť školského prostredia

Časť dotazníka bola zameraná aj na zisťovanie výskytu šikanovania (**Graf 12**) v školách. **Šikanovanie zažilo až 17,2 % opýtaných**, z nich najčastejšie v triede počas prestávky (6,1 %) a počas vyučovania (2,6 %). Títo žiaci sa so šikanovaním zdôverovali najčastejšie rodičom (9,4 %) a kamarátom (7,7%), niektorí (7,5 %) sa ale nezdôverovali nikomu. Z prejavov šikanovania, ktoré zažili na svojej osobe, označovali v rôznej miere ohováranie (57,4 %), ostrakizáciu (43,6 %), posmievanie (23,5 %) a o len niečo menej agresívne správanie (20,5 %). Kyberšikovanie sa vyskytlo v najmenšej miere (7,5 %). Z opýtaných ale až 32,2 % bolo svedkom šikanovania spolužiaka a 27 % z nich mu aj pomohlo. **Negatívnym zistením je aj fakt, že o niečo viac ako polovica (51,7 %) všetkých žiakov sa vyjadrila, že sa v škole neučia, ako sa správať v situáciách, keby ich niekto zosmiešňoval, fyzicky napádal alebo im inak ubližoval.** Z voľných odpovedí žiakov vyplynulo, že boli šikanovaní najmä v predchádzajúcej škole, ale vyskytlo sa aj domáce prostredie či konkrétne športové miesto. **Z opýtaných členov (90) školského parlamentu (ŠkP) sa až skoro polovica (47,8 %) vyjadrila, že sa problémami spolužiakov, ktoré sa týkali šikanovania, nezaoberali.**

⁴³ vedomostné premýšľanie o vlastnom učebnom a poznávacom procese

Graf 12 Prejavy šikanovania

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplynulo aj to, že žiaci by oceňovali záujem zo strany učiteľov aj pri riešení osobných problémov, čo mohlo byť spôsobené kumulovaním rôznych problémov, s ktorými si žiaci často nevedeli poradiť sami.

Pre žiakov so ŠVVP školy zväčša vytvárali podporné prostredie. Individuálne vzdelávacie programy začlenených rešpektovali ich potreby, čím **vytvorili predpoklady na ich inkluzívne vzdelávanie s cieľom poskytnúť im primeranú úroveň vzdelávania** pri zohľadňovaní ich individuálnych schopností a v prípade potreby aplikovali podporné opatrenia. Školy deklarovali podporu žiakom so slabšími výchovno-vzdelávacími výsledkami napr. formou doučovania, osobných konzultácií, ktoré ale nie vždy žiaci využívali. Podpora žiakom so ŠVVP bola ojedinele ovplyvnená nedôsledným vyhodnocovaním opatrení prijatých na podporu ich vzdelávania, čo nedovoľovalo opatrenia vhodne korigovať a upravovať. Podľa vyjadrení väčšiny riaditeľov škôl problémy s učením mali zväčša žiaci s dlhodobými zdravotnými problémami (aj psychickými) alebo žiaci nejaviaci o štúdium záujem. Školy, ktoré vzdelávali **žiakov s odlišným materinským jazykom (OMJ)**, im tiež pomáhali prekonávať jazykovú bariéru napr. zavedením predmetu slovenský jazyk, prispôbením obsahu vzdelávania, úpravou vyučovacích metód (napr. individuálny prístup, rovesnícke učenie).

Všetky školy nadväzovali **kontakty** s rôznymi organizáciami a združeniami, zahraničnými a domácimi univerzitami alebo aj veľvyslanectvami. Najrozšírenejšou formou mobility boli projekty v rámci programu Erasmus+, aktivity v projekte DofE⁴⁴. Niektoré školy prezentovali svoje aktivity v školských časopisoch, ktoré boli aj oceňované v súťažiach. Vzdelávacie výsledky žiaci zúročili a vedomosti si rozširovali na rôznych súťažiach a olympiádach, čo posilňovalo ich sebadôveru. Na prezentáciu v záujme posilňovania vzájomnej dôvery systematicky budovali partnerské vzťahy so zákonnými zástupcami.

Všetky školy na veľmi dobrej úrovni (100 %) zapájali žiakov do školských a mimoškolských aktivít, ktoré ovplyvňovali ich osobnostný rozvoj a sebaopoznanie. V oblasti vytvárania podnetného a podporujúceho prostredia a kultúry, ktoré poskytovalo žiakom priestor na slobodné myslenie a vyjadrovanie, školy dosahovali dobrú úroveň (86,1%). **Úroveň klímy a kultúry škôl znižovalo nie veľmi priaznivé posúdenie vytvárania atmosféry bezpečia a dôvery, ktorú oslaboval žiakmi pociťovaný nezáujem o ich problémy, ako aj v rôznej miere identifikované niektoré prejavy šikanovania, čo sa prejavilo v priemernom hodnotení klímy a kultúry školy (71,3 %) (Tabuľka 7).**

Klíma a kultúra školy boli na priemernej úrovni (71,3 %; Graf 7).

⁴⁴ medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu

Tabuľka 7 Hlavné zistenia v oblasti klímy a kultúry školy

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none">• angažovanosť a sociálna blízkosť učiteľov posudzovaná v rámci klímy škôl;• systematické budovanie partnerských vzťahov škôl s vonkajšími subjektmi.
Oblasti vyžadujúce si zlepšenie
<ul style="list-style-type: none">• vytváranie bezpečného školského prostredia, podpora wellbeingu žiakov a pedagógov;• monitorovanie a vyhodnocovanie záujmov a problémov žiakov;• prijímanie a vyhodnocovanie opatrení prijatých na podporu vzdelávania žiakov so ŠVVP.

2.2.5 Služby školy

Školy zabezpečovali služby žiakom, zákonným zástupcom žiakov a pedagógom ustanovením funkcie výchovných poradcov (11), ktorí vo väčšine subjektov vykonávali aj funkciu kariérových poradcov alebo koordinátorov vo výchove a vzdelávaní, resp. koordinátorov prevencie. Tieto funkcie boli ojedinele zabezpečované aj školskými psychológmi. V necelej polovici škôl (5) pracovali aj **školské podporné tímy**⁴⁵ a ich koordinátori a v niektorých aj školskí digitálni koordinátori. Z dotazníka zameraného na **výchovné poradenstvo** (1 754 respondentov) vyplynulo, že tri štvrtiny žiakov (76,1 %) vedelo, kto je v škole výchovný poradca a len o niečo menej potvrdilo (71,9 %), že sa zaujíma o ich problémy. Témou spoločných stretnutí s triedami bola ale najmä profesijná orientácia (32,3 %), v menšej miere vzťahy so spolužiakmi v triede (30,2 %) a správanie (28,4 %). **Šikanovanie ako tému stretnutí potvrdila len necelá tretina opýtaných (28,1 %). Závislosťami sa na stretnutiach zaoberalo ešte menšie percento (18,1 %)**, čo nesvedčí o preferovaní týchto oblastí výchovnými poradcami. Skoro polovica opýtaných (48,2 %) ale tiež uviedla, že spoločné stretnutia s výchovným poradcem v škole nemali a dve tretiny (61 %) uviedli, že výchovný poradca stretnutia s odborníkmi z iných oblastí neorganizuje. Samostatných stretnutí s výchovným poradcem sa zúčastnilo len 13,2 % opýtaných, ostatní sa s ním stretnúť nechceli (9,9 %) a zvyšní jeho služby nepotrebovali. Stretnutia sa týkali najčastejšie problémov s učením, vzťahových problémov, profesijnej orientácie a pod. Školskí inšpektori zisťovali stav výchovného poradenstva v školách aj kontrolou predloženej dokumentácie a viedli s výchovnými poradcami aj riadené rozhovory. V nich sa často výchovní poradcovia vyjadrovali, že žiaci sa im so svojimi problémami (osobné, vzťahové, s učením...) zdôverujú, skoro všetci tvrdili, že žiaci v tomto období potrebujú viac intervencií a väčšiu pozornosť si vyžaduje aj ich psychické zdravie vzhľadom na problémy v rodine alebo v škole. Uvádzali tiež, že riešia aj problémy so šikanovaním. Podľa vyjadrení viac ako polovica realizovali pravidelný monitoring zameraný na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov a príznakov šikanovania (7), bezpečnosť školského prostredia (8), prevenciu konkrétnych závislostí (6). V oveľa menšej miere sa zaoberali preventívnymi programami zameranými napr. na poruchy učenia (1), negatívny vplyv médií (2) a pod. V niektorých prípadoch sa stalo, že výsledky dotazníkov, riedených rozhovorov a predloženej dokumentácie nekorešpondovali. Z analýzy dotazníkov, riadených rozhovorov a kontroly dokumentácie vyplynulo, že **výchovné poradenstvo bolo zväčša zamerané na formovanie a rozvoj pozitívnych aspektov školy** (rozvoj pozitívnych vzťahov medzi žiakmi v škole, v triedach, individuálne) **a na riešenie výchovných problémov žiakov**, ako aj na monitorovanie, prevenciu, čo mala väčšina výchovných poradcov zaznamenané aj vo svojich plánoch a ich vyhodnotení. Výchovní poradcovia sa zamerali aj na prácu so žiakmi so ŠVVP a na žiakov, ktorí potrebovali pomoc pri riešení rôznych problémov z oblastí vzdelávania, ale aj osobných. **Efektivitu systému výchovného poradenstva poskytovaného žiakom znižovalo neanalyzovanie, nevyhodnocovanie monitoringu a neprijímanie opatrení na zlepšenie stavu**, čo bolo dôsledkom aj neúplne vedenej dokumentácie, nepredloženia plánu alebo nevyhodnotenia

⁴⁵ Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky; Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava-Petržalka; Gymnázium, L. Štúra 26, Michalovce; Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topoľčany; Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov

realizovaných stretnutí so žiakmi alebo s triednymi kolektívami. Vo vzťahu k zákonným zástupcom žiakov a pedagógom systém poskytovania výchovného poradenstva bol zameraný najmä na spoluprácu s vonkajšími subjektmi (poradenské centrá) pri riešení foriem vzdelávania žiakov so ŠVVP a pri organizovaní aktivít či vzdelávaní pre učiteľov. Zákonným zástupcom žiakov boli výchovní poradcovia k dispozícii najmä počas stanovených konzultačných hodín a podľa potreby. Na základe riadených rozhovorov s riaditeľmi škôl možno konštatovať, že výchovní poradcovia boli rešpektovanými partnermi vedenia škôl a školy im vytvorili vhodné prostredie na prácu so žiakmi a ich zákonnými zástupcami.

V rámci služieb **kariérového poradenstva** školy poskytovali poradenskú činnosť žiakom pri stanovovaní ďalších vzdelávacích a profesijných cieľov najmä pri výbere voliteľných predmetov a seminárov. Vykonávaná bola aj diagnostika predpokladov na vysokoškolské štúdium. Kariéroví poradcovia poskytovali informácie o vysokých školách a pomaturitnom štúdiu najmä žiakom končiacich ročníkov, sprostredkovali aj prezentovanie možnosti štúdia v zahraničí. Napr. v rámci platformy *Kariérko* si žiaci mali možnosť testovať svoje profesijné zameranie. Kariéroví poradcovia spolupracovali s rôznymi subjektmi pri poskytovaní informácií o potrebách trhu práce. Ojedinele výchovný a kariérový poradca neabsolvoval špecializačné vzdelávanie⁴⁶.

Školskí koordinátori vo výchove a vzdelávaní (7 škôl) často zabezpečovali aj iné služby školy. Ustanovení boli vo viac ako polovici škôl, ich funkcia bola ojedinele kumulovaná s funkciou výchovného, resp. kariérového poradcu alebo ju vykonával školský psychológ. Podľa potrieb žiakov koordinovali primárnu prevenciu drogových závislostí a ďalších sociálnopatologických javov, identifikovali problémy v osobnostnom a sociálnom vývine žiakov. Pozitívom služieb školy bola činnosť **školských psychológov** (7 škôl) cielene zameraná na identifikovanie vzdelávacích potrieb žiakov a na zabezpečenie a poskytovanie podporných opatrení na základe diagnostického vyšetrenia, osobnú pomoc a podporu žiakov ako pri štúdiu, tak aj pri riešení psychických alebo iných problémov. Viedli najmä dokumentáciu žiakov so ŠVVP a boli nápomocní pri riešení výchovných alebo vzdelávacích problémov výchovným poradcom. Ustanovení **koordinátori prevencie, koordinátori školských podporných tímov** (4 školy) najmä v spolupráci s triednymi učiteľmi realizovali monitoring zameraný na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov. Zamerali sa aj na bezpečnosť školského prostredia a wellbeing, zväčša poskytovali podporu žiakom pri prekonávaní bariér v učení. Ojedinele nekompletné záznamy o sledovaní pokroku žiakov a analýza výsledkov neumožňovali relevantné posúdenie efektivity práce školského podporného tímu. Činnosť **školského špeciálneho pedagóga** (1 škola) a **pedagogických asistentov** (3 školy) bola orientovaná na pomoc žiakom so ŠVVP pri prekonávaní prekážok v učení. Činnosť pedagogických asistentov a sociálnych pedagógov vo väčšine škôl nebola potrebná. Priestorové a materiálno-technické podmienky na činnosť spojenú s poradenstvom pre žiakov, zákonných zástupcov žiakov a PZ školy zväčša zabezpečili. **Kumulované funkcie do istej miery znižovali efektívnosť poskytovania výchovného poradenstva.**

Poskytovaním poradenstva pre žiakov, zákonných zástupcov a PZ boli zväčša zabezpečené služby pre všetkých aktérov vzdelávania. Systém poradenstva pozitívne ovplyvňovala vzájomná kooperácia PZ a OZ pri riešení osobnostných, vzdelávacích a výchovných problémov žiakov. Oslabovalo ho však nedôsledné plánovanie, realizovanie a vyhodnocovanie aktivít na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov, ako aj kumulovanie viacerých funkcií (**Tabuľka 8**).

Služby školy boli na dobrej úrovni (84 %; Graf 7).

Tabuľka 8 Hlavné zistenia v oblasti služby školy

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none">vzájomná kooperácia PZ a OZ pri poskytovaní služieb školami;vytvorenie vhodných podmienok na zabezpečenie služieb pre žiakov a ich zákonných zástupcov.
Oblasti vyžadujúce si zlepšenie

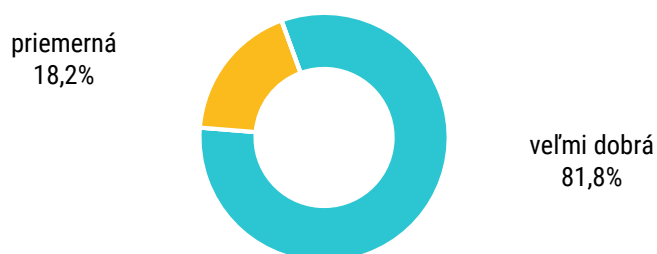
⁴⁶ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

- zameranie výchovného poradenstva na formovanie a rozvoj pozitívnych vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi;
- monitorovanie, vyhodnocovanie a prijímanie opatrení zameraných na negatívne prejavy v správaní a výskyt šikanovania;
- poskytovanie podpory žiakom so ŠVVP;
- zabezpečenie samostatnej funkcie výchovného a samostatnej funkcie kariérového poradcu.

2.3 PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Podmienky výchovy a vzdelávania mali z posudzovaných oblastí najvyššie hodnotenie. Na veľmi dobrej úrovni (**Graf 13**) mali podmienky na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu zabezpečené viac ako tri štvrtiny (81,8 %) škôl. Na priemernej úrovni boli hodnotené 2 školy (18,2 %).

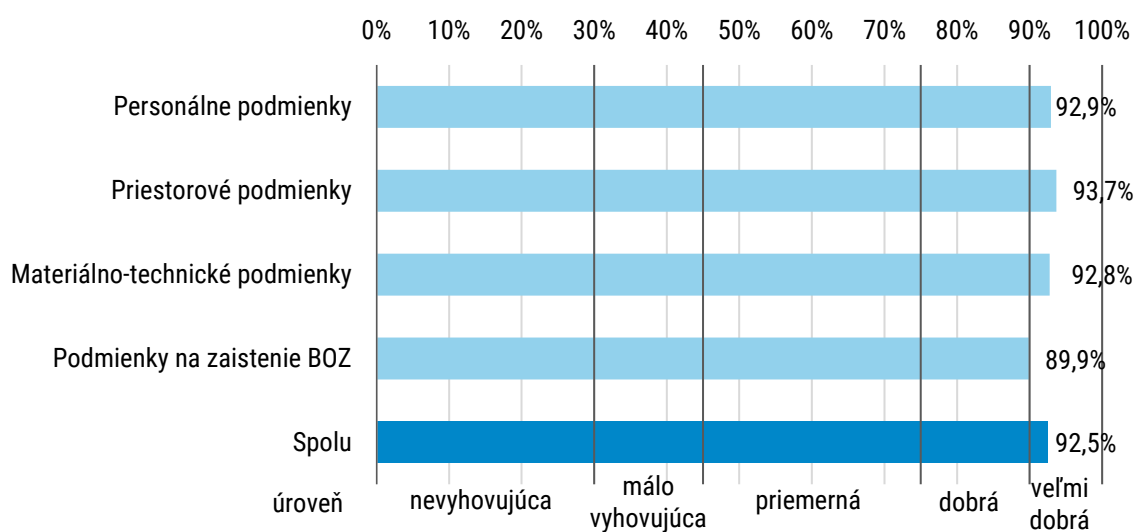
Graf 13 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Celková úroveň podmienok výchovy a vzdelávania bola na veľmi dobrej úrovni (Graf 14).

Na najvyššej **veľmi dobrej úrovni** mali školy zaistené priestorové podmienky (93,9 %), tiež personálne (92,9 %) a materiálno-technické podmienky (92,8 %), ktoré **dovoľovali realizovať proces výchovy a vzdelávania s využitím potenciálu IKT a odborných učební**. Na dobrej úrovni (89,9 %) školy zaisťovali bezpečnosť a ochranu zdravia, ktorú ale znižovalo nedôsledné dodržiavanie pravidiel stanovených v školskom poriadku.

Graf 14 Podmienky výchovy a vzdelávania

2.3.1 Personálne podmienky

Riaditelia škôl spĺňali kvalifikačné predpoklady, dĺžku pedagogickej praxe a absolvovali funkčné vzdelávanie okrem 1⁴⁷, kde riaditeľ nespĺňal kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti pedagogického zamestnanca na príslušnej škole a ani požiadavky na činnosť vedúceho pedagogického zamestnanca a nevykonával ani priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť vedúceho pedagogického zamestnanca, na čo bol upozornený zriaďovateľ⁴⁸. Ostatní vedúci PZ škôl spĺňali kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie. **Vyučovací proces riaditelia väčšiny škôl zabezpečili PZ**, z ktorých **väčšina spĺňala** požadované **kvalifikačné predpoklady**. Kontrolou dokladov o získanom vzdelaní bolo zistené, že v 4 školách⁴⁹ niektorí učitelia nespĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti učiteľa tým, že nezískali požadovaný stupeň vzdelania (VŠ vzdelanie 2. stupňa)⁵⁰ alebo nezískali vzdelanie v príslušnom odbore vzdelávania⁵¹. Zároveň v 1 zo škôl⁵² nebol dodržaný rozsah najmenej jednej polovice základného úväzku vyučovania aprobačných predmetov 3 učiteľmi. V 1 škole⁵³ nespĺňali kvalifikačný predpoklad 2 zahraniční lektori, ktorí nepredložili doklad o uznaní odbornej kvalifikácie získanej v inom štáte. **Odbornosť vyučovania** bola zabezpečená na 94 %, pričom najmenšiu odbornosť z povinných alebo voliteľných predmetov dosiahlo vyučovanie etickej (42 %) a hudobnej (50 %) výchovy a fyziky (83,9 %), so zavedených predmetov projekty (0 %) a psychológia (77,4 %) a ekonomika (82,1 %). Odborne bolo vyučovaných 6 516 vyučovacích hodín a neodborne 389. Ojedinele školy v plnej miere nevyužívali plnú odbornosť PZ pri prerozdelení úväzkov. Personálna štruktúra nie vždy v plnej miere zodpovedala požiadavkám na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade s UP.

V 1 škole⁵⁴ bola odbornosť vyučovania zabezpečená na 61,84 %, čo bolo dôvodom na podanie návrhu MŠVVaM SR na krátenie finančného normatívu prideleného zriaďovateľovi školy a oznámené zriaďovateľovi.

Personálne podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (92,9 %).

2.3.2 Priestorové podmienky

Vnútrore a vonkajšie priestory školy na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu **využívali efektívne**. V 1 súkromnom GYM⁵⁵ sa vyučovanie uskutočňovalo v 2 budovách, pričom elokované pracovisko nebolo zaradené do *Siete škôl a školských zariadení SR* (nepredloženie žiadosti o zmenu v sieti MŠVVaM SR pri zriadení elokovaného pracoviska). Školy využívali na uskutočňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu odborné učebne, laboratóriá, multimediálnu učebňu, e-learningové a počítačové miestnosti, priestory školskej knižnice a iné, ktoré boli využité účelne. Vypracované k nim boli rozvrhy hodín a prevádzkové poriadky. Na vyučovanie TŠV školy využívali telocvičňu, multifunkčné ihriská alebo posilňovne a pod., ojedinele telocvičňou nedisponovali⁵⁶, ale využívali prenajaté priestory. Niektoré školy mali pre žiakov vytvorené oddychové zóny a miestnosti na trávenie voľného času a pre učiteľov kabinety. Stravovanie bolo zabezpečené zväčša vo vlastných školských jedálňach alebo v spolupráci s iným subjektom, napr. so základnými školami. V 1 škole si žiaci zabezpečovali stravovanie vo vlastnej režii. **Väčšina škôl (9)**

⁴⁷ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok; riaditeľ školy absolvoval vysokoškolské štúdium druhého stupňa v študijnom odbore doprava a vysokoškolské štúdium v študijnom odbore právo bez absolvovania doplňujúceho pedagogického štúdia

⁴⁸ JUDr. Ing. Alena Hrivnáková, J. Gagarina 2163/2, Dolný Kubín

⁴⁹ Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava-Petržalka (MAT); Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava-Vrakuňa (MAT, FYZ, ANJ, ETV); Gymnázium, L. Štúra 26, Michalovce (psychológia); Gymnázium Angely Merici, Hviezdoslavova 10, Trnava (TŠV)

⁵⁰ Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava-Petržalka (MAT); Gymnázium, L. Štúra 26, Michalovce (psychológia)

⁵¹ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava-Vrakuňa (MAT, FYZ, ANJ, ETV); Gymnázium Angely Merici, Hviezdoslavova 10, Trnava (TŠV)

⁵² Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava-Petržalka

⁵³ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

⁵⁴ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

⁵⁵ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava

⁵⁶ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava

nemala vytvorené bezbariérové prostredie. Priestory škôl boli zväčša využívané aj v čase mimo vyučovania najmä na krúžkovú činnosť.

Priestorové podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (93,7 %).

2.3.3 Materiálno-technické podmienky

Školy mali prevažne veľmi dobre zabezpečené materiálno-technické podmienky. Kmeňové triedy, odborné a iné učebne vrátane multimediálnej boli v pomerne veľkej miere vybavené interaktívnymi tabuľami, dataprojektormi, počítačovou technikou alebo inými IKT. Efektivitu zmysluplného využívania IKT (využívané len na 47,8 % hodín) znižovalo nevyužitie žiakmi. Prevažne slúžilo ako podklad na písanie poznámok alebo ako doplnkový obrázkový materiál. Školy mali zabezpečené výkonné pripojenie na internet, len ojedinele zlyhalo napr. pri zadávaní online dotazníkov ŠŠI. Väčšina škôl, ktoré vzdelávali žiakov so ŠVVP, mali pre nich zabezpečené kompenzačné pomôcky (okrem 1⁵⁷), ktorých využívanie na vyučovaní bolo pozorované v rôznej miere a podľa potreby. **Takisto školy deklarovali vhodné zabezpečenie edukačnými publikáciami** schválenými ministerstvom školstva a riaditelia ich podľa požiadaviek učiteľov flexibilne dopĺňali. Vyučujúci pre žiakov tvorili vlastné učebné materiály z rôznych dostupných aj zahraničných zdrojov najmä vo forme pracovných listov, a to aj na iných predmetoch. Na vytvorené predmety si školy tiež pripravovali vlastné učebné materiály. Ponuku edukačných publikácií označili riaditelia škôl za postačujúcu.

Materiálno-technické podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (92,8 %).

2.3.4 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia

Dochádzka žiakov na konci predchádzajúceho šk. r. 2022/2023 (**Tabuľka 9**) bola vzhľadom na priemerný počet ospravedlnených vymeškaných hodín na žiaka rozdielna. Žiaci 4-ročného VP vymeškali 241 484 hodín, z toho neospravedlnených bolo 441, žiaci 8-ročného VP 116 764, z toho 229 neospravedlnených hodín a žiaci 5-ročného VP 64 908 hodín, neospravedlnených z toho bolo 268 hodín. Najvyšší priemerný počet vymeškaných hodín na žiaka mali žiaci bilingválneho štúdia. Žiaci 4-a 8-ročného štúdia vymeškali približne rovnaký priemerný počet neospravedlnených hodín. V 1 prípade⁵⁸ žiak plniaci povinnú školskú dochádzku vymeškal viac ako 15 vyučovacích hodín za mesiac, riaditeľ školy oznámil zanedbávanie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky dieťaťa príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej mal zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt. Podľa výsledkov dotazníka (pozri časť 2.2.4 Klíma a kultúra školy) zameraného na bezpečnosť školského prostredia sa na vymeškaných hodinách podieľalo okrem bežných dôvodov aj to, že sa žiakom nechcelo do školy ísť (41 %), strach z učiteľa (22,3 %), v podstatne menšej miere strach zo spolužiaka (2,3 %). Z respondentov až tretina (37,6 %) uviedla, že neskoré príchody na vyučovanie sú v ich škole vo všeobecnosti tolerované.

Tabuľka 9 Prehľad o celkovej dochádzke žiakov školskom roku 2022/2023

PREHĽAD O DOCHÁDZKE ŽIAKOV V ŠKOLSKOM ROKU 2022/2023	4-ROČNÝ VP	8-ROČNÝ VP	5-ROČNÝ VP	SPOLU
Celkový počet žiakov	2 137	1 031	681	3 849
Počet ospravedlnených vymeškaných hodín	241 043	116 535	64 640	422 218
Počet neospravedlnených vymeškaných hodín	441	229	268	938
Podiel neospravedlnených vymeškaných hodín k celkovému počtu vymeškaných hodín v %	0,18 %	0,2 %	0,41 %	0,22 %
Priemerný počet neospravedlnených hodín na žiaka	Ø 0,21	Ø 0,22	Ø 0,39	Ø 0,24

Školy uplatňovali aj opatrenia vo výchove (Tabuľka 10). Zníženú známku zo správania mali 5 žiaci v 4-ročnom VP a 6 žiaci v 5-ročnom VP, v 8-ročnom VP 1 žiak. Pokarhanie riaditeľom školy bolo udelené 65 žiakom. Zo štúdia bol vylúčený 1 žiak 4-ročného VP, podmienčne boli vylúčení 4 žiaci 5-ročného VP, pričom v tomto VP bolo aj najviac priemerne vymeškaných hodín na žiaka a najmenej udelených pochvál, čo mohlo byť spôsobené vysokými nárokmi na štúdium v druhom VUJ. Z prehľadu uplatnených

⁵⁷ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava

⁵⁸ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

výchovných opatrení vyplýva, že len v minimálnej miere sa žiaci voči pravidlám školského poriadku dopúšťali takých previnení, v dôsledku ktorých bolo potrebné uplatniť inštitút podmieneného vylúčenia zo štúdia (4 žiaci) alebo vylúčenia zo štúdia (1 žiak).

Tabuľka 10 Prehľad o hodnotení správania žiakov v školskom roku 2022/2023

PREHĽAD O HODNOTENÍ SPRÁVANIA ZA ŠKOLSKÝ ROK 2022/2023		4-ROČNÝ VP	8-ROČNÝ VP	5-ROČNÝ VP	SPOLU
Počet žiakov, ktorí mali zníženú známku zo správania		5	1	6	12
z nich	zníženú známku zo správania o 1 stupeň	4	1	3	8
	zníženú známku zo správania o 2 a viac stupňov	1	0	3	4
Počet žiakov, ktorým bola udelená pochvala		303	260	94	657
% pochvál na počet žiakov		14,2 %	25,2 %	13,8 %	17,1 %
Počet žiakov, ktorým bolo udelené pokarhanie		24	27	14	65
Počet podmienene vylúčených žiakov		0	0	4	4
Počet vylúčených žiakov zo štúdia		1	0	0	1

Z celkového počtu žiakov sledovaných škôl **opakovali ročník** 4 žiaci, 3 v 4-ročnom VP a 1 v 8-ročnom VP. Najviac žiakov, ktorí boli z 1 alebo viacerých predmetov hodnotení stupňom prospechu nedostatočný, bolo v 5-ročnom VP a títo žiaci tvorili viac ako polovicu všetkých neprospievajúcich žiakov (**Tabuľka 11**).

Tabuľka 11 Hodnotenie prospechu žiakov v školskom roku 2022/2023

HODNOTENIE PROSPECHU ŽIAKOV V ŠK. ROKU 2022/2023	4-ROČNÝ VP	8-ROČNÝ VP	5-ROČNÝ VP	SPOLU
Celkový počet žiakov podľa VP	2 137	1 031	681	3 849
Počet žiakov, ktorí boli z 1 alebo viacerých predmetov hodnotení stupňom prospechu nedostatočný	10	2	13	25
Počet žiakov neprospievajúcich z 1 alebo 2 predmetov	9	2	11	22
Počet žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov	4	0	1	5
Počet žiakov úspešne konajúcich komisionálne skúšky	5	2	1	8

Komisionálne skúšky riaditelia škôl povolili vykonať v 4-ročnom VP 7 žiakom, 5 ju vykonali úspešne, v 8-ročnom VP 2 žiakom, ktorí ju vykonali úspešne, a v 5-ročnom VP z 3 žiakov vykonali KS úspešne 1 žiak. Po neúspešnom vykonaní KS ukončili štúdium spolu 4 žiaci.

Bezpečnosť školského prostredia zaistovali vypracované školské poriadky (ŠP) vo väčšine kontrolovaných subjektov vypracované v súlade so školským zákonom. Prístupné a zverejnené boli na webových stránkach škôl. Prerokované boli s orgánmi školskej samosprávy vo väčšine škôl. V 1⁵⁹ nebol prerokovaný so ŠkP a v 1⁶⁰ so ŠkP aj s radou školy. Oboznámenie sa so ŠP potvrdili svojím podpisom žiaci na začiatku školského roku. Z oslovených žiakov väčšina (85,17 %) v dotazníkoch potvrdila, že s učiteľmi diskutujú o pravidlách stanovaných v ŠP a približne rovnaké percento (81,25 %)

⁵⁹ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina;

⁶⁰ Gymnázium, Ľ. Štúra 26, Michalovce

považovalo učiteľov pri riešení nevhodného správania žiakov za dôsledných (pozri časť 2.2.4 Klíma a kultúra školy). Školské poriadky upravovali práva a povinnosti žiakov a ich zákonných zástupcov, pravidlá vzťahov medzi žiakmi a medzi žiakmi a PZ a OZ, podmienky na zaistenie ochrany žiakov pred diskrimináciou a šikanovaním vyplývajúcich zo smernice o šikanovaní⁶¹. Ku ŠP sa v dotazníkoch vyjadrovali aj členovia ŠkP (90), z ktorých viac ako tri štvrtiny (82,2 %) potvrdili, že do ŠP boli zapracované ich pripomienky. Väčšina (94,5 %) tiež považovala učiteľov pri prešetrovaní disciplíny za spravodlivých. **Nedostatky** zistené v ŠP v 1 škole⁶² sa týkali nezpracovania práva žiaka na náhradu škody, podporného opatrenia uvedeného vo vyjadrení práva žiaka so ŠVVP na výchovu a vzdelávanie, práva zákonného zástupcu na výber školy pre svoje dieťa i práva na slobodnú voľbu školy v súlade s možnosťami výchovno-vzdelávacej sústavy, ako aj práva žiadať o poskytovanie informácií a vedomostí vecne a mnohostranne v súlade so súčasným poznaním sveta a v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania.

Školský parlament bol ustanovený okrem 1⁶³ vo všetkých GYM. Jeho činnosť sa uskutočňovala v súlade s vypracovanými štatútmi a plánom činnosti pod vedením koordinátorov. Svoje zvolenie vnímali členovia ŠkP (98,9 %) ako prejav dôvery spolužiakov v snahe pomôcť škole napredovať a dosiahnuť pozitívne zmeny. Preto sa aj vyjadrili (100 %), že žiaci činnosť ŠkP využívajú na to, aby navrhovali aktivity do plánu práce školy, podnety na zlepšenie práce školy. Vedenie školy vo veľkej miere tieto návrhy prijímalo a akceptovalo (93,3 %), čo svedčí o pozitívnom a partnerskom prístupe vedenia školy k činnosti ŠkP. Členovia ŠkP sa zaujímali o dianie v škole a záležalo im na dodržiavaní pravidiel správania, ako aj na reprezentácii názorov väčšiny spolužiakov. Zväčša sa aktívne zapájali do samotného diania školy, školských a mimoškolských aktivít, často bol ŠkP nápomocný žiakom (aj cudzincom) napr. pri ich začleňovaní do procesov v škole.

Organizácia vyučovania bola realizovaná podľa vypracovaných rozvrhov hodín, boli dodržiavané základné fyziologické a psychické potreby žiakov a PZ. Dĺžka vyučovacieho dňa a trvanie školského vyučovania boli dodržané a poradie a dĺžka prestávok boli určené po prerokovaní pedagogickou radou v organizačných poriadkoch škôl.

Školy zaisťovali bezpečnosť a ochranu zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach v súlade s platnými právnymi normami. Aktivity školy ako exkurzie, výlety, kurzy boli vykonávané v súlade s platnými právnymi normami a na základe vypracovaného organizačného zabezpečenia vrátane preukázateľného poučenia žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia a informovaným súhlasom zákonných zástupcov nepnoletých žiakov. V 1 škole⁶⁴ informovaný súhlas zákonného zástupcu nepnoletého žiaka neobsahoval poučenie o dôsledkoch jeho súhlasu. Z priameho pozorovania, ako aj z rozhovorov s riaditeľmi škôl vyplynulo, že školy poskytovali informácie na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakom, PZ, OZ a zákonným zástupcom žiakov najmä prostredníctvom triednických hodín alebo výchovno-vzdelávacích aktivít a rôznych podujatí. Na informovanie využívali svoje webové stránky, vzdelávacie a iné platformy, príp. sociálne siete. Cieľom škôl bolo zabezpečiť podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochranu zdravia ako žiakov, tak aj zamestnancov.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia boli na dobrej úrovni (89,9 %).

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na veľmi dobrej úrovni (92,5 %; Graf 14).

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na veľmi dobrej úrovni zabezpečené ako v oblasti **personálnej, tak aj priestorovej a materiálno-technickej**. Nie vždy bol však ich potenciál využitý. Tiež je potrebné aktívne, efektívne a zmysluplne využívať materiálno-technické vybavenie škôl, najmä IKT. Zlepšenie si vyžaduje zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a zamestnancov zakotvené v ŠP a o. i. aj dobudovaním bezbariérového prostredia (**Tabuľka 12**).

Tabuľka 12 Hlavné zistenia v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania

⁶¹ smernica MŠVVaŠ SR č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

⁶² Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topoľčany

⁶³ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

⁶⁴ Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

Pozitívne zistenia

- zabezpečenie procesu výchovy a vzdelávania kvalifikovanými PZ;
- participácia ŠkP na dianie v škole.

Oblasti vyžadujúce si zlepšenie

- vytvorenie bezbariérového prostredia pre žiakov so ZZ;
- zapracovanie práv žiakov a zákonných zástupcov, ako aj pravidiel vzájomných vzťahov aktérov vzdelávania do školských poriadkov;
- využitie odbornosti PZ na vyučovanie príslušných predmetov.

3 ODPORÚČANIA

Na základe vykonaných KI a ich zistení s ohľadom na závažnosť nedostatkov a porušení všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov ŠŠI uplatnila odporúčania, uložila opatrenia alebo riaditeľom kontrolovaných subjektov uložila prijať opatrenia smerujúce ku skvalitneniu úrovne výchovy a vzdelávania, pedagogického riadenia a podmienok výchovy y vzdelávania.

ŠŠI upozornila **2 zriaďovateľov škôl**⁶⁵ (2 súkromné GYM) na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie patrilo do ich kompetencie, boli požiadaní o zosúladenie súčasného stavu so všeobecne záväznými právnymi a rezortnými predpismi. Upozornenia týkajúce sa zistených nedostatkov (nepredloženie žiadosti MŠVVaM SR o zmenu v sieti škôl v 1 GYM⁶⁶; nevykonávanie priamej výchovno-vzdelávacej činnosti riaditeľom školy v GYM⁶⁷) sú v štádiu riešenia a ich odstránenie bude predmetom následných inšpekcií v nasledujúcom školskom roku. V 1 z týchto GYM⁶⁸ bolo zriaďovateľovi aj oznámené, že MŠVVaM SR bol odoslaný aj návrh na krátenie finančného normatívu zriaďovateľovi školy.

3.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- ⇒ rozvíjať vyššie kognitívne procesy žiakov zaraďovaním úloh na posudzovanie, hodnotenie textu a tvorbu textu;
- ⇒ rozvíjať divergentné myslenie žiakov zaraďovaním divergentných úloh;
- ⇒ rozvíjať hodnotiace a sebahodnotiace zručnosti žiakov poskytnutím priestoru na uvedomovanie si svojich silných a slabých stránok v učení;
- ⇒ rozvíjať metakognitívne poznatky podporujúce uvedomovanie si vlastného spôsobu poznania, vedomosti o poznaní;
- ⇒ využívať kooperatívne techniky na podporu učenia sa žiakov;
- ⇒ rozvíjať prezentačné a argumentačné schopnosti žiakov využitím kritického myslenia;
- ⇒ viesť žiakov k zmysluplnému využívaniu IKT pri rozvoji prezentačných zručností a práce s informáciami a textom;
- ⇒ vytvoriť podmienky na delenie tried na skupiny v predmetoch vyučovaných v 2. VUJ, ak sa v triedach s dvoma vyučovacími jazykmi vzdeláva viac ako 24 žiakov, v alternácii s možnosťou, že v triede budú vyučovať súčasne dvaja vyučujúci príslušného predmetu, čo umožní zvyšovať jazykové a predmetovo orientované kompetencie žiakov;
- ⇒ realizovať hospitačnú činnosť zameranú na využívanie efektívnych stratégií vyučovania a na rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov, sebahodnotiace zručnosti žiakov, uplatňovanie tímovej kooperácie;

⁶⁵ Tomáš Chadim, Drieňová 16940/1L, Bratislava; JUDr. Ing. Alena Hrivnáková,, J. Gagarina 2163/2, Dolný Kubín

⁶⁶ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava-Vrakuňa

⁶⁷ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

⁶⁸ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

- ⇒ monitorovať a vyhodnocovať využívanie získaných poznatkov so vzdelávaní pedagogických zamestnancov v procese výchovy a vzdelávania;
- ⇒ zefektívniť systém samostatného výchovného poradenstva, kariérového poradenstva, psychologického poradenstva a prevencie tak, aby všetky jeho zložky kooperovali a boli navzájom obsahovo prepojené bez spájania funkcií;
- ⇒ monitorovať a pravidelne vyhodnocovať bezpečnosť žiakov v školskom prostredí najmä vo všetkých oblastiach šikanovania;
- ⇒ monitorovať úroveň vzájomných vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi, v prípade potreby prijímať vhodné opatrenia a kontrolovať pravidelne ich efektivitu;
- ⇒ využívať v plnej miere potenciál personálny, materiálno-technický vrátane IKT na zlepšenie podmienok výchovy a vzdelávania, ako aj výchovno-vzdelávacieho procesu;
- ⇒ nastaviť funkčné sebahodnotiace procesy s účelnou participáciou učiteľov pri identifikácii slabých stránok školy a ich zlepšení prostredníctvom zmysluplného a realizovateľného autoevalvačného plánu, efektívnej analýzy a hodnotenia plnenia čiastkových a hlavných cieľov a jeho následnej modifikácie.

3.2 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ZRIAĐOVATEĽA

- ⇒ zabezpečiť vybavenosť škôl potrebnými materiálno-technickými prostriedkami, priestorovými podmienkami vrátane bezbariérového prostredia;
- ⇒ zabezpečiť vedenie školy riaditeľom spĺňajúcim kvalifikačné predpoklady;
- ⇒ zabezpečiť odbornosť vyučovania kvalifikovanými PZ.

3.3 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- ⇒ zamerať profesijný rozvoj učiteľov na uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania;
- ⇒ poskytnúť učiteľom vzdelávanie zamerané na riešenie divergentných úloh a tvorbu kritérií úspešnosti riešenia divergentných úloh;
- ⇒ poskytnúť učiteľom vzdelávanie zamerané na rozvoj kritického myslenia, hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností ako nástroja sebaregulácie v procese učenia sa.

4 ZOZNAMY

4.1 TABUĽKY

Tabuľka 1	Prehľad o vykonaných komplexných inšpekciách na GYM.....	6
Tabuľka 2	Údaje o počtoch žiakov v šk. r. 2023/2024.....	6
Tabuľka 3	Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín	11
Tabuľka 4	Hlavné zistenia v oblasti ŠkVP	14
Tabuľka 5	Hlavné zistenia v oblasti pedagogického riadenia	17
Tabuľka 6	Hlavné zistenia v oblasti vnútorného systému kontroly a hodnotenia.....	18
Tabuľka 7	Hlavné zistenia v oblasti klímy a kultúry školy	22
Tabuľka 8	Hlavné zistenia v oblasti služby školy	23
Tabuľka 9	Prehľad o celkovej dochádzke žiakov školskom roku 2022/2023	26
Tabuľka 10	Prehľad o hodnotení správania žiakov v školskom roku 2021/2022.....	27
Tabuľka 11	Hodnotenie prospechu žiakov v školskom roku 2022/2023.....	27
Tabuľka 12	Hlavné zistenia v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania.....	28

4.2 GRAFY

Graf 1	Úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v GYM	4
Graf 2	Priebeh výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	7
Graf 3	Hodnotenie rozvíjania kľúčových kompetencií.....	7
Graf 4	Hodnotenie rozvíjania komunikačných kompetencií	8
Graf 5	Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií	9
Graf 6	Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)..	11
Graf 7	Riadenie školy	12
Graf 8	Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia školských vzdelávacích programov	12
Graf 9	Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov	14
Graf 10	Vzťahy medzi žiakmi a učiteľmi z pohľadu žiakov.....	19
Graf 11	Bezpečnosť školského prostredia.....	20
Graf 12	Prejavy šikanovania	21
Graf 13	Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	24
Graf 14	Podmienky výchovy a vzdelávania	24